

MILIEU- VERKLARING 2020

GEGEVENS 2019

WIE ZIJN WIJ?

Leefmilieu Brussel voert verschillende soorten taken uit in al zijn activiteitsdomeinen.

De klassieke taken van een overheidsdienst

- **Wetgeven:** voorbereiding en opstelling van ontwerpen van reglementering volgens de richtlijnen en onder het gezag van de Regering.
- **Vergunnen:** conform het reglementair kader levert Leefmilieu Brussel verschillende soorten administratieve vergunningen af in de domeinen milieu en energie (bv. de milieuvergunning).
- **Controleren/inspecteren:** Leefmilieu Brussel vervult de rol van milieu-inspecteur en milieupolitie in Brussel.

De taken rond bewustmaking, adviesverlening en ondersteuning

Deze helpen de Brusselaars, de bedrijven en de overheidsinstellingen door te groeien naar een milieu- en energietransitie. Dit omvat de verstrekking van informatie en de bevordering van gedragswijzigingen via verschillende soorten taken die het volgende inhouden:

- **Bewustmaken, overtuigen en mobiliseren:** om de nodige gedragswijzigingen te stimuleren en voor een succesvol milieu- en energiebeleid te zorgen.

- **Adviseren:** Leefmilieu Brussel vervult een adviseerende en begeleidende rol om de gebruikers bij hun keuzes te helpen. Daarnaast wil men ook voldoen aan de verwachtingen van de Regering inzake expertise en technische ondersteuning: de overheidsdienst speelt een doorslaggevende rol in de voorbereiding van de uitvoering en de evolutie van het overheidsbeleid.
- **Ondersteunen en stimuleren:** Leefmilieu Brussel rolt verschillende financiële steunmaatregelen, subsidies en premies uit om de concrete uitwerking van projecten door de gebruikers van zijn diensten te ondersteunen. Verder ontwikkelt de overheidsdienst ook vernieuwende programma's om de actoren te motiveren, te stimuleren en met elkaar in contact te brengen om hun evolutie naar de milieu- en energietransitie te ondersteunen of te versnellen.

De operationele en terreintaken

Leefmilieu Brussel voert tevens operationele taken en taken op het terrein uit om bij te dragen tot de ontwikkeling van bepaalde groene en natuurlijke ruimten in Brussel. We staan in voor alles wat te maken heeft met de inrichting en het beheer (op het niveau van de ruimten en infrastructuur) van de:

- groene ruimten
- natuurgebieden
- bossen
- Brusselse waterlopen.

Leefmilieu Brussel is op die manier rechtstreeks betrokken bij de totstandkoming, de evolutie en het onderhoud van het Brusselse stadslandschap en staat ook in voor het onthaal, de informatie en de begeleiding van de verschillende groepen bezoekers van deze ruimten.

Verzameling van wetenschappelijke milieugegevens

Om de uitoefening en ontwikkeling van al deze taken te ondersteunen en doeltreffend bij te dragen tot de uitvoering en de evolutie van het overheidsbeleid heeft Leefmilieu Brussel de opdracht om wetenschappelijke milieugegevens van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in te zamelen. Onze overheidsdienst kan bogen op een geavanceerde expertise en kennis in zijn activiteitendomeinen. Voor de uitvoering van zijn missie voert deze dienst taken uit in verband met:

- verzamelen van wetenschappelijke gegevens
- beheer van deze gegevens
- rapportering van de gegevens aan de verschillende instanties
- planning van milieustrategieën.

Wie graag meer wil weten over de activiteiten van Leefmilieu Brussel, verwijzen we graag naar [het activiteitenverslag](#).

Leefmilieu Brussel, een actor voor de transitie

Geconfronteerd met de omvang van de noodzakelijke transformaties en de urgentie om ze uit te voeren, is

het een kwestie van het opzetten van een echte ambitie, gestructureerd binnen in het bijzonder een regionale koolstofarme strategie om de verbintenissen in de strijd tegen klimaatverandering en om de levenskwaliteit van de Brusselaars te behouden.

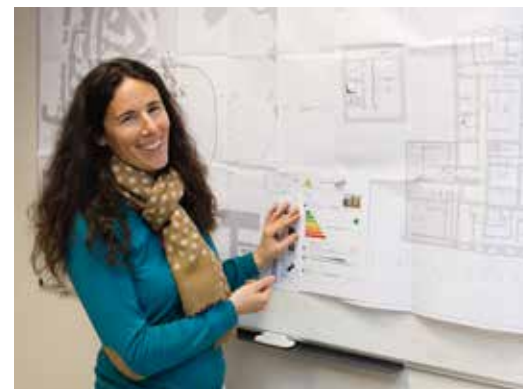
Om deze ambitie te realiseren, definieert een document een referentiekader. Het moet ons helpen om op koers te blijven en de samenhang van onze acties te verzekeren om de milieu- en energietransitie te realiseren die het Gewest nodig heeft. Het doel is om elke medewerker en elke partner te helpen de administratie beter te leren kennen, er hun plek te vinden en bij te dragen tot de kwaliteit en effectiviteit van hun handelen.

Dit document definieert Leefmilieu Brussel op verschillende niveaus:

- Zijn identiteit: zijn opdracht, zijn beroepen en de waarden die zijn acties ondersteunen
- De visie van zijn rol in het evolutieproces van het Brussels Gewest
- Zijn strategische doelstellingen
- Zijn werkingsprincipes en hun gewenste evolutie

Dit document is op participatieve wijze opgesteld. Het is gebaseerd op de bijdragen van vele vrijwilligers die hebben deelgenomen aan verschillende denktanks (Jeugdcollege, Visie 2050, nieuwe HR-strategie, digitale strategie, etc.).

Meer details vindt u in het document [Leefmilieu Brussel, een actor voor de transitie](#)

ONS INTERN ECOBEHEER

VERKLARING VAN NALEVING VAN DE REGELGEVING EN VOORBEREIDING OP NOODSITUATIES

1. Wettelijke naleving

De milieuvergunning van de hoofdzetel van Leefmilieu Brussel op de vestiging van Tour & Taxis draagt het dossiernummer 559498 (of 560220) (oud nummer: 355410 vóór splitsing).

Leefmilieu Brussel beschikt over een efficiënt instrument voor toezicht op de regelgeving waarmee het alle nieuwe regelgevende bepalingen behandelt die van toepassing zijn op de technische installaties die het beheert, door na te gaan of:

- De relevantie van de regeling met betrekking tot de geëxploiteerde faciliteiten
- De overeenstemming van de betrokken installaties met de voorziening of, indien van toepassing,
- De naleving hiervan binnen de door de bepaling gestelde termijn.

Wanneer een nieuwe wettelijke bepaling betreffende het leefmilieu wordt gepubliceerd in de P.B.E.U. of in de Belgische Monitor, de tool "En Veille" meldt de manager per e-mail in de maand van publicatie en een

status ("informatief", "te verifiëren", "niet van toepassing", "niet-conform" of "conform") wordt hem de volgende maand toegewezen, met de aanwijzing van een verantwoordelijke persoon, een beschrijving van de uit te voeren actie, de vaststelling van een uiterste datum voor voltooiing en de vermelding van een indicator of bewijs van overeenstemming.

Naast de verplichte controles wordt minimaal twee keer per jaar een quick-check uitgevoerd van alle technische installaties, met een schriftelijk rapport, lijst van niet-conforme situaties en uit te voeren monitoring.

2. Voorbereiding op noodsituaties

Elke niet-naleving die tijdens een controlerende wordt geconstateerd of door een agent wordt gemeld in het dagelijkse leven van het gebouw, wordt geregistreerd via Ultimo (ECM voor technische aspecten) of EMAS-BE (mailbox voor milieuaspecten). Als het verband houdt met een milieuaspect, is het onderwerp van een registratie in het actieplan, een toewijzing met het oog op de oplossing ervan en een afsluiting aan het einde van de behandelingsprocedure.

Elke noodsituatie krijgt voorrang, met continue evaluatie tijdens de oplossing van het dringende probleem veroorzaakt door een onvoorzien factor.

Leefmilieu Brussel verklaart dat het voldoet aan de hierboven vermelde milieuvergunning, alsook aan de milieuwetgeving die van toepassing is op de vestiging van haar hoofdzetel.

MILIEUMANAGEMENTVERKLARING VAN LEEFMILIEU BRUSSEL

Sinds haar oprichting in 1969 werkt de administratie van Leefmilieu Brussel voortdurend aan het voorkomen van verontreiniging en het beschermen en verbeteren van het leefmilieu in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de levenskwaliteit van zijn inwoners te beschermen. Ze verzekert gediversifieerde opdrachten in de strijd tegen milieuhinder, duurzaam bouwen, afvalbeheer, groene ruimten en energieprestaties. Het engagement voor het leefmilieu is een van de sterke waarden van de administratie en wordt door alle medewerkers gedeeld.

Om de coherentie te kunnen garanderen tussen het beheer van Leefmilieu Brussel en de doelstellingen die in het kader van haar opdrachten worden nagestreefd, heeft de Directieraad sinds 1998 een milieubeheer beleid gevoerd dat van toepassing is op de sites die door de personeelsleden worden gebruikt. In 2014 is Leefmilieu Brussel verhuisd naar een milieuvriendelijk gebouw op de Thurm & Taxis-site; met een moderne werk-omgeving die het mogelijk maakt haar ecologische voetafdruk te beperken.

Sindsdien optimaliseert Leefmilieu Brussel haar milieubeheer dankzij het aannemen van het milieubeheersysteem conform het Europese EMAS-reglement. Deze aanpak heeft betrekking op de uitgevoerde activiteiten die een directe invloed hebben op de administratieve zetel gelegen op de site van Thurm & Taxis, evenals op de activiteiten die een indirecte invloed hebben, waaronder de realisatie van het vierjaarlijkse rapport van de Staat van het Leefmilieu van het Brussels Gewest.

Dankzij het milieubeleid heeft de Thurm & Taxis-site in 2019 voor de tweede keer 3 sterren gekregen van het label "Ecodynamische onderneming". Het milieubeheerproces bestaat uit:

- het promoten van een actieve mobiliteit voor de werknemers en onderaannemers en de optimalisering van het goederenvervoer;
- het beperken van het water-, gas- en elektriciteitsverbruik;
- het ontwikkelen van een aankoopbeleid dat de principes van de circulaire economie omvat om de producten of diensten te stimuleren die werden ontworpen om de ecologische voetafdruk te minimaliseren tijdens de volledige levenscyclus (ecodesign, hergebruik, recycling, functionaliteitseconomie, korte keten, ...)

Om dit milieubeheerproces te verzekeren verbindt Leefmilieu Brussel zich ertoe:

- te handelen in overeenstemming met de milieuwetgeving die van toepassing is op haar activiteiten en met andere eventuele eisen;
- alle soorten van verontreinigingen actief te voorkomen; de nodige menselijke en budgettaire middelen te investeren;
- voortdurend de milieuprestaties te verbeteren; milieuprestaties ;
- werkgroepen te organiseren die zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de diensten van de administratie die bij de thema's betrokken zijn;
- het personeel te sensibiliseren, te informeren en bij het proces te betrekken zodat iedereen kan bijdragen tot een optimaal milieubeheer;
- leveranciers en onderaannemers te stimuleren om de leefmilieu- en veiligheidsinstructies te respecteren;
- jaarlijks een milieuprestatierapport te publiceren

De komende jaren zal Leefmilieu Brussel haar milieubeheer nog meer optimaliseren door een "zero carbon"-strategie tegen 2050 aan te nemen en te implementeren.

DATUM 10.05.19

DE LEDEN VAN DE DIRECTIEBAAD

ONS MILIEUMANAGEMENT- SYSTEEM

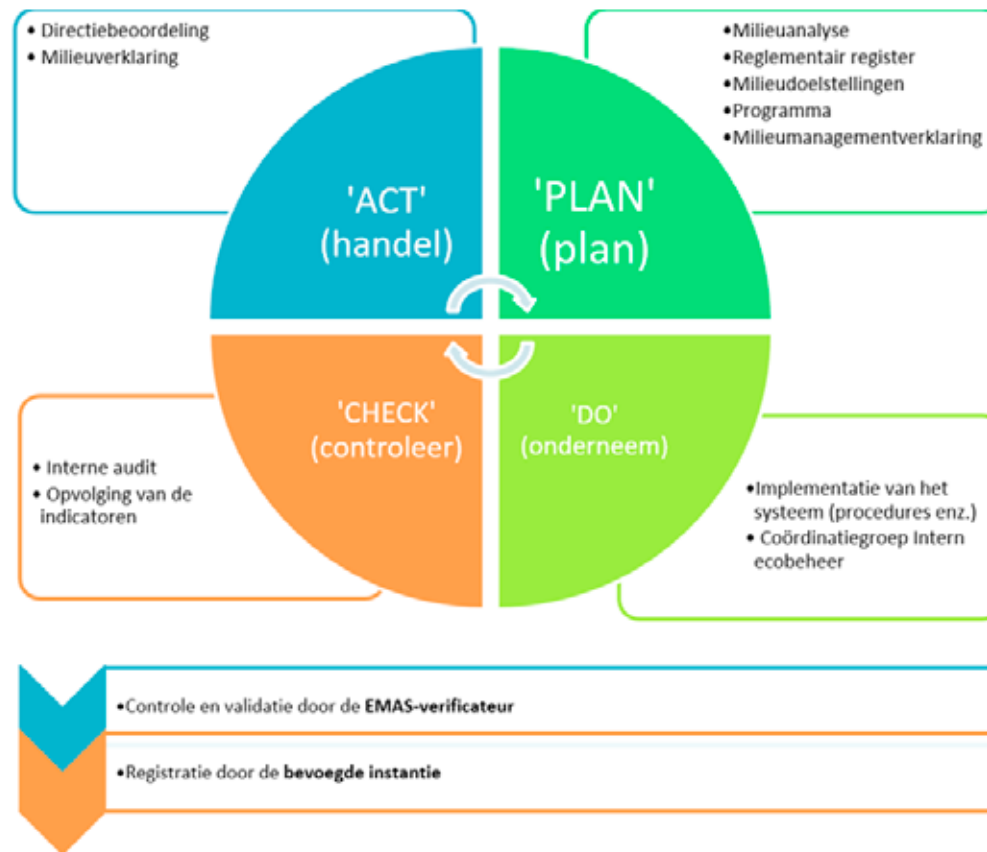

Een Milieumanagementsysteem ('Environmental Management System', EMS) is een systeem dat garandeert dat het milieu op een coherente en geïntegreerde manier wordt genomen op alle niveaus binnen Leefmilieu Brussel. Om ervoor te zorgen dat ons EMS voorbeeldig is, hebben we beslist om de registratie van Leefmilieu Brussel, en meer bepaald van de administratieve zetel van Thurn & Taxis, in de Europese lijst «EMAS» te bekomen.

De reikwijdte van ons EMS is als volgt:

"Alle activiteiten met direct effect uitgevoerd binnen de administratieve zetel op de vestiging van Thurn & Taxis, evenals activiteiten met indirecte effect, waaronder de vierjarige opdracht om het Rapport over de Staat van het Leefmilieu voor het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest uit te voeren."¹

De implementatie van een dergelijk systeem is gebaseerd op een gestructureerde aanpak die gebruik maakt van de PDCA-cirkel (Plan-Do-Check-Act²) die er als volgt uitziet:

(1) Uittreksel uit de validatieverklaring van de milieuverificateur van 18 november 2019.
 (2) https://nl.wikipedia.org/wiki/Kwaliteitscirkel_van_Deming

- De **Milieuanalyse** is de grondige analyse van de milieuaspecten, de effecten en de resultaten op milieuvlak van de activiteiten en diensten van Leefmilieu Brussel. Daarbij maken we een onderscheid tussen de logistieke aspecten en de aspecten die verband houden met de opdrachten van Leefmilieu Brussel. De meest significante aspecten worden in aanmerking genomen om onze prioriteiten en doelstellingen te bepalen.
- Het **Reglementair Register** vult de milieuanalyse aan door alle wettelijke vereisten³ en andere eisen te inventariseren die op het gebouw van Thurn & Taxis van toepassing zijn. Hiertoe kan, dankzij de aankoop van het systeem voor het toezicht op de naleving van de voorschriften 'ECM En Veille', de conformiteit gecontroleerd worden en blijven we ook op de hoogte van de toepasselijke teksten. Verder hebben we aan een onderaannemer een audit gevraagd voor de conformiteit van de technische installaties van het gebouw.
- Het **Milieuprogramma** bepaalt de weerhouden verbeteringsdoelstellingen overeenkomstig de resultaten van de Milieuanalyse en het Reglementair Register.
- Het **Actieplan** legt de concrete acties vast, waarmee de milieudoelstellingen bereikt kunnen worden. Het voorziet de uitvoering, legt de termijnen en de verantwoordelijkheden vast en stelt de te verwezenlijken doelen voorop.
- Het **EMS** beschrijft de organisatorische en operationele structuur in termen van planning, verantwoordelijkheden, praktijken, procedures en benodigde middelen. Het maakt het met name mogelijk om de

milieudoelstellingen te bereiken, de naleving van de reglementering te verzekeren en de milieuaspecten te beheren.

- Ter verzekering van de implementatie van het Milieuprogramma werd er een **Coördinatiegroep Ecobeheer** opgericht.
- De **Milieuaudit** bestaat uit een systematische, gedocumenteerde en objectieve evaluatie van de milieuprestaties van de organisatie, het managementsysteem en de procedés bestemd om de bescherming van het milieu te garanderen. Op dit ogenblik wordt er volop werk gemaakt van de samenstelling van een team van 10 interne eco-auditeurs.

- De Indicatoren die verband houden met de milieudoelstellingen, worden bepaald om de opvolging van onze milieuprestaties te vergemakkelijken ; ze komen overeen met de indicatoren die in het [sectorale referentiedocument](#)⁴ voorkomen.
- Met de **Directiebeoordeling** kan er verslag uitgebracht worden over de doeltreffendheid van het EMS aan de Directieraad en kunnen de vooropgestelde milieudoelstellingen, indien nodig, bijgestuurd worden.
- De **Milieuverklaring** is een milieuprestatierapport dat jaarlijks gepubliceerd wordt om verslag uit te brengen over de doeltreffendheid van het EMS.
- Het EMS en de Milieuverklaring worden geverifieerd en gevalideerd door een **geaccrediteerde verificateur**.
- De **registratie** vormt uiteindelijk de laatste stap die erin bestaat om de registratie in de Europese lijst bij de gewestelijke bevoegde instantie voor de site van Thurn & Taxis te bekomen. De bevoegde instantie die onze registratie in de Europese lijst beheert, is het Vlaams Gewest, meer bepaald het Departement Leefmilieu van de Vlaamse Regering⁵, gekozen in overeenstemming met het samenwerkingsakkoord van 12 mei 2017 (BS van 10 september 2018).

(3) Zie conformiteitsverklaring met wettelijke eisen op pagina 6

(4) Dit document is DE ijkpunt voor de beste praktijken op het gebied van milieubeheer, specifieke milieuprestatie-indicatoren en benchmarks voor topkwaliteit voor de overheidssector. In de rest van deze verklaring wordt er systematisch naar verwezen in een voetnoot, telkens wanneer het document is geraadpleegd om na te gaan of de gebruikte eenheden overeenstemmen met die in het referentiedocument.

(5) Vlaamse Overheid, dep.Omgeving - Koning Albert II-laan, 20/8 - 1000 Brussel

ONZE MILIEUEFFECTEN & MILIEUDOELSTELLINGEN

VERPLAATSINGEN

In 2015 voerde Leefmilieu Brussel voor het eerst voor de vestiging van Thurn & Taxis een analyse uit van de gevolgen van zijn activiteiten voor het milieu. Daarbij werden zowel de aspecten onder de loep genomen die verband hielden met de dagelijkse werking (ook wel de logistieke aspecten genoemd), als de aspecten m.b.t. zijn opdrachten. In 2019 werd dit document bijgewerkt om rekening te houden met de opening van BELEXPO.

De milieuaspecten werden geëvalueerd in functie van de materiaalstromen, de toepasselijke wetgeving, de beheersing ter verbetering van dit aspect, de actuele praktijken alsook de ernst van het milieueffect op het milieu.

De voornaamste aspecten volgens deze criteria worden de significante aspecten genoemd. Ze maken het voorwerp uit van een opvolging en/of van verbeteringsdoelstellingen. Hieronder worden de aard van de effecten van de significante aspecten, de vastgelegde doelstellingen en de milieuprestaties die Leefmilieu Brussel kenmerken, nader toegelicht.

(6) Zoals aanbevolen door het sectorale [referentiedocument](#) (zie ook ibid. 4)
(7) Ibid. (zie ook ibid. 4, pagina 9)
(8) Indicator aanbevolen door het sectorale [referentiedocument](#) (zie ook ibid. 4)

MILIEUEFFECTEN & MILIEUDOELSTELLINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET ONZE ACTIVITEITEN

Woon-werkverplaatsingen

a) Milieueffecten van de woon-werkverplaatsingen

Al heel wat jaren is het mobiliteitsbeleid van Leefmilieu Brussel voornamelijk toegespitst op het openbaar vervoer en de zachte mobiliteit. Wie dat wil, kan een bedrijfsfiets krijgen⁶. We bieden 4 categorieën van fietsen aan:

- Elektrische fietsen voor wie meer dan 10 km moet afleggen
- Vouwfietsen voor wie het gebruik van de fiets met het openbaar vervoer combineert
- Tweedehands fietsen voor wie zijn fiets aan het Noordstation achterlaat
- Gewone fietsen in de andere gevallen

Wie met zijn eigen fiets naar het werk komt, heeft recht op een fietspremie⁷

In november 2019 werd er een mobiliteitsenquête gehouden onder het personeel van het administratieve hoofdkantoor, waarvoor een participatiegraad van 75% werd opgetekend. De analyse van de situatie boog zich daarbij over de vergelijking van onze verplaatsingswijzen met de situatie in Gulledele in 2013 en Thurn & Taxis in 2015. De enquête leverde de volgende grafiek op, die ons de evolutie in voornaamste verplaatsingsmiddelen toont⁸.

VERPLAATSINGEN

In 2017 was het doel om het percentage solo-gebruik (13,99%) te behouden. In 2019 is dit percentage gedaald tot 8,12%, wat een daling met 42% betekent. De doelstelling is daarmee grotendeels behaald.

Over het algemeen kunnen we daarbij vaststellen dat:

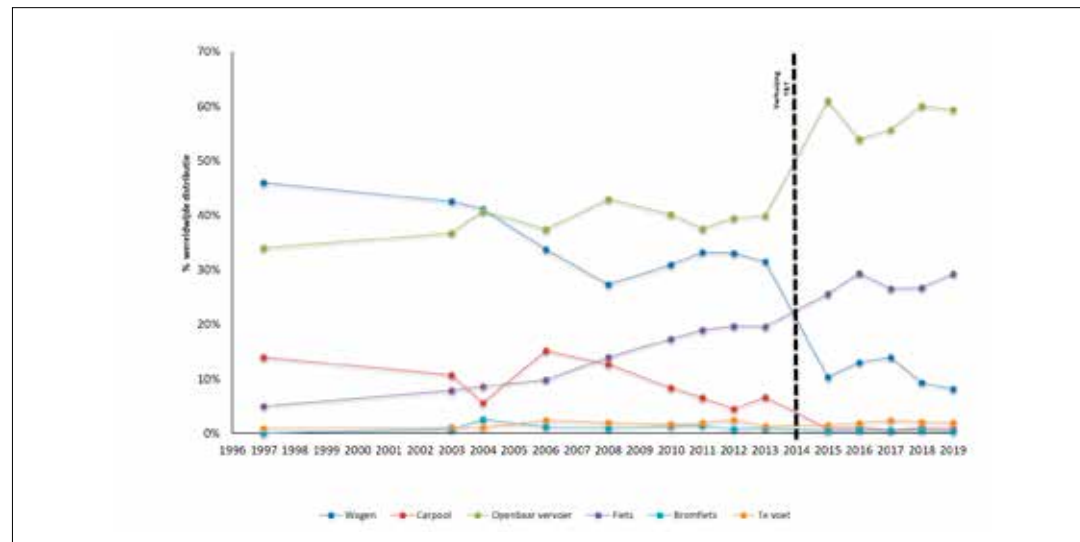
- De fiets vandaag door bijna een derde van het personeel als belangrijkste vervoermiddel gebruikt wordt. Als we daarbij ook de fietsers meetellen, die de fiets met een ander vervoermiddel combineren, dan loopt dit cijfer op tot 37% van alle werknemers die dagelijks bij T&T aankomen.
- De stedelijke openbaarvervoermiddelen (MIVB, De Lijn, TEC) worden hoofdzakelijk door de inwoners van Brussel gebruikt, hoewel er ook een groot aantal (trein)pendelaars de bus neemt om de laatste kilometer af te leggen.

- Het beperkte aantal parkeerplaatsen voor personenwagens op de site en in de omgeving, het feit dat de T&T-parking betalend is en de moeilijke bereikbaarheid met de auto hebben het gebruik van de wagen aanzienlijk doen dalen sinds we verhuisd zijn. Vreemd genoeg stellen we tussen 2015 en 2017 echter een lichte stijging in het auto-gebruik vast. Die daalde vervolgens tot 8%, het laagste auto-gebruik ooit opgetekend in Leefmilieu Brussel.
- Het 'bike'-project dat elke werknemer de mogelijkheid biedt om een bedrijfsfiets aan te vragen, heeft in elk geval een positief milieueffect gehad op het gebruik van de fiets - niet alleen wat de terbeschikkingstelling van een hoofdvervoermiddel betreft, maar ook en vooral als bijkomend vervoermiddel.

- Sinds 1 september 2018 worden de kosten van het openbaar vervoer volledig vergoed, wat zeker heeft bijgedragen aan het verder terugdringen van het auto-gebruik. Gezien het almaar groter wordend aantal fietsers raakt onze fietsenstalling zelfs verzadigd.
- Mogelijke oplossingen worden momenteel geanalyseerd om de fietsenstalling op niveau -1 in de parkeergarage uit te breiden. Vragen over veiligheid, toegankelijkheid en accommodatie moeten nog worden besproken, maar het basisidee is goedgekeurd door de Raad van Bestuur.
- In vergelijking met de andere bedrijven uit de T&T-wijk kunnen we LB in dit opzicht dan ook zonder meer als voortrekker bestempelen wat het gebruikpercentage van de fiets en het openbaar vervoer aangaat.

Evolutie van de verdeling van de werknemers volgens hun vervoerswijzen

VERPLAATSINGEN

Dienstverplaatsingen

b) De milieueffecten van de dienstverplaatsingen

Ecorijden

Sinds 2019 biedt LB haar medewerkers een opleiding "eco-rijden" aan om de milieueffect van dienstreizen te verminderen. Prioriteit werd gegeven aan collega's die de auto bijna dagelijks gebruiken voor de uitvoering van hun taken.

Er is niet alleen de wagen!

Andere vervoersmiddelen dan de wagen worden ook aangemoedigd voor dienstverplaatsingen. Het gebruik van de dienstfiets maar ook van het openbaar vervoer dient overwogen te worden alvorens een dienstwagen te reserveren. Om een afstand van 5 à 10 km af te leggen, wordt het personeel bij mooi weer en lichte belasting aangemoedigd om de dienstfiets of de MIVB-diensten te gebruiken.

Omgekeerd kan dan voor een afstand van meer dan 10 km of bij ongunstige weersomstandigheden een dienstwagen worden gereserveerd.

Het wagenpark van BE op het hoofdkantoor bestaat uit 23 dienstwagens, waaronder 9 elektrische voertuigen (EV's) Renault Zoé, die begin 2020 zullen worden vervangen door 11 elektrische Nissan Leaf-wagens.

Leen een dienstfiets

Leefmilieu Brussel stelt zijn medewerkers verschillende dienstfietsen ter beschikking voor dienstverplaatsingen. Er is een pool van verschillende soorten fietsen beschikbaar:

- De klassieke fiets
- De vouwfiets: te combineren met openbaar vervoer
- De elektrische fiets: om een iets langere afstand af te leggen, of om een klim te vergemakkelijken
- De bakfiets: voor het vervoeren van lichte tot middelzware voorwerpen die niet erg omvangrijk zijn

Alle fietsen hebben een hangslot, een helm of zelfs een kazuifel en zijn te leen bij het onthaal.

Dienstverplaatsingen gemaakt met een privéfiets kunnen worden geteld en profiteren van de fietspremie.

Slimme sleutelkasten

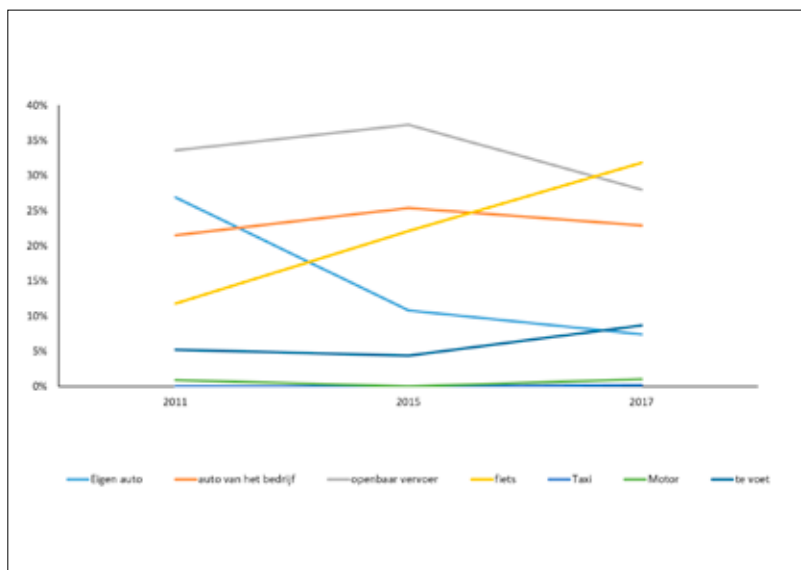
Om de reservering van voertuigen te optimaliseren en om preciezere gegevens over de afgelegde kilometers te verkrijgen, zijn er slimme sleutelkasten geïnstalleerd op de fiets- en parkeerplaatsen.

Last but not least heeft Leefmilieu Brussel sinds april 2019 een Mobiliteitsmanager aangenomen. Die is verantwoordelijk voor alle verplaatsingen van alle medewerkers binnen het dienstkader, maar ook binnen het woon-werkkader. Hij begeleidt en optimaliseert, vanuit een "koolstofarm" perspectief, al deze verplaatsingen.

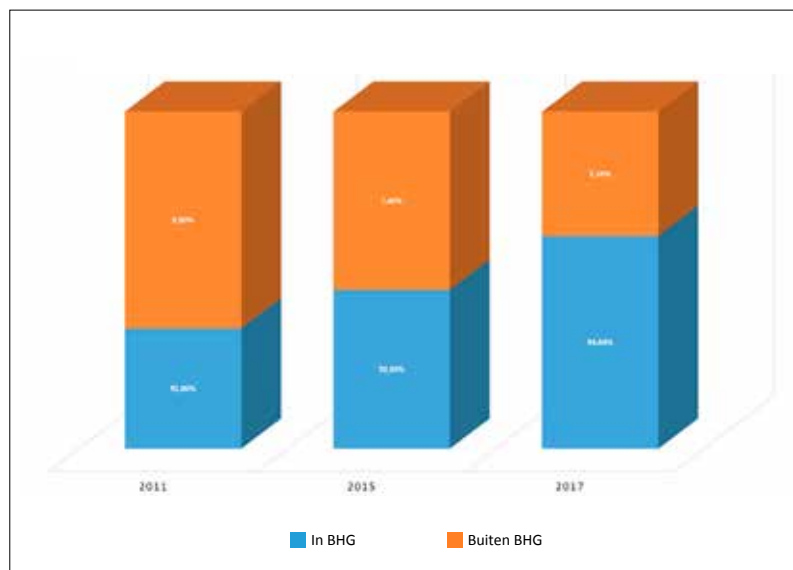

VERPLAATSINGEN

Dienstverplaatsingmodus⁹

Bestemming dienstverplaatsingen¹⁰

Daarbij stellen we vast dat er een actievere tendens vast te stellen is wat betreft werkgerelateerde verplaatsingen, met een toenemend gebruik van de fiets (sinds 2017 de voornaamste verplaatsingsmodus) en het te voet gaan. Een tendens die ten koste blijkt te gaan van het gebruik van het openbaar vervoer en de personenwagen en in mindere mate ook van het gebruik van dienstvoertuigen.

Dit alles kunnen we verklaren met meerdere factoren, zoals een sterk mobiliteitsbeleid, een groter gebruiksgemak van de dienstfietsen, de toekenning van persoonlijke bedrijfsfietsen, een betere controle op het misbruik van personen- en dienstwagens als ook een afname van het aantal verplaatsingen buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze gegevens konden jammer genoeg in 2019 niet worden bijge-

werkt. Ondanks een verzoek om de vraag jaarlijks te stellen, kiest het departement mobiliteit voor een driejarige bijwerking. De cel interne ecopraktijken zal aandringen op de jaarlijkse verzameling van informatie over het onderwerp, waarbij het belang van de milieueffect van dit aspect wordt gemeten.

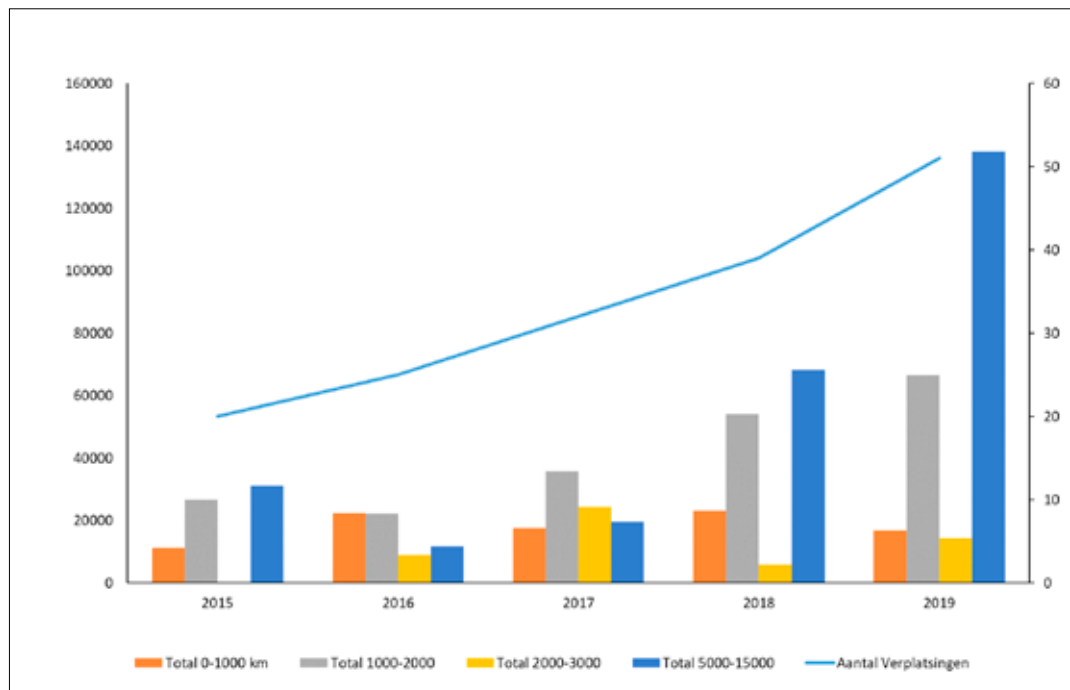
(9)(10) De gegevens in deze grafiek zijn afkomstig van de jaarlijkse mobiliteitsenquête die naar het personeel van het hoofdkantoor Leefmilieu Brussel wordt gestuurd. Informatie over dienstverplaatsingen wordt om de 3 jaar verzameld, hoewel we van plan zijn deze jaarlijks te verzamelen.

VERPLAATSINGEN

Vliegverplaatsingen

Sinds 2007 compenseert Leefmilieu Brussel de vlieg-reizen die door haar agenten voor opdrachten naar het buitenland uitgevoerd worden¹¹. Ter compensatie wordt een bepaald bedrag betaald aan een geverifieerde organisatie. Dat bedrag wordt berekend op basis van de hoeveelheid CO₂ die gedurende het jaar door de vlieg-reizen wordt uitgestoten. Hij is gebruikt ter ondersteuning van milieuprojecten zoals, bijvoorbeeld bomen redden en herplanten, ontbossing voorkomen, natuurlijke water hulpbronnen beschermen, ... Deze projecten worden doorgaans uitgevoerd in ontwikkelingslanden, landen die niet dezelfde middelen en instrumenten hebben in termen van planning van duurzaamheidsdoelen als in westerse landen zoals België.

Vliegverplaatsingen¹²

Sinds 2015 merken we een toename van het aantal vliegverplaatsingen op. Een groot aantal colloquia en trainingen die verder weg in Europa werden georganiseerd, hebben ertoe geleid dat verschillende van onze collega's per vliegtuig naar deze verschillende plaatsen zich verplaatst hebben. De meest veeleisende afdelingen zijn de Afdeling Inspectie, de Afdeling Energie en de Afdeling Milieu-

vergunningen.

Het is duidelijk dat compensatie niet voldoende is. In 2020 wordt nagedacht over een "budgettering" van de koolstofuitstoot tijdens vliegverplaatsingen. Uiteraard zijn we er bewust van de milieu-effect van vliegverplaatsingen, daarom denken we na over de mogelijkheid om deze te beperken.

(11) Goede praktijk aanbevolen door het [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid. 4, pagina 9)

(12) Deze gegevens worden verzameld met behulp van informatie van de opleidingsafdeling, die informatie en vergoedingen verzamelt voor dienstverplaatsingen naar het buitenland per vliegtuig..

VERPLAATSINGEN

c) Doelstelling met betrekking tot woon-werkverplaatsingen en dienstverplaatsingen

DOELSTELLINGEN 1 & 2 : BEVORDER ACTIEVE MOBILITEIT VOOR WOON-WERKVERPLAATSINGEN EN DIENSTVERPLAATSINGEN

Ons nieuwe Fleet & Mobility Plan 2020-2025 omvat verschillende maatregelen om de situatie te verbeteren. Hier zijn de hoogtepunten:

STRATEGISCHE AS 1: VERJONGING EN VERNIEUWING VAN HET WAGENPARK

- Onderhoud een wagenpark die voldoet aan de lage-emissiezone
- Creëer prestatie-indicatoren conform het Good Move Plan en de ordonnantie voorbeeldfunctie

STRATEGISCHE AS 2 : VERKLEIN HET CARBON FOOTPRINT VAN HET WAGENPARK

- Integreer voertuigen met een lage uitstoot in het wagenpark
- Plan de plaatsing van laadpalen voor elektrische voertuigen op externe locaties
- Analyseer de haalbaarheid van het integreren van paardenteams in de parken
- Verhoog de verplaatsingen die met de fiets gemaakt kunnen worden

STRATEGISCHE AS 3: NEEM HET GEBRUIK VAN GROENERE EN ACTIEVERE MOBILITEIT TOE

- Verbeter het aanbod van dienst- en bedrijfsfietsen
- Verbeter de herstellingdienst van een fiets
- Verbeter de situatie van de fietsenstallingen op externe sites en bij Thurn & Taxis
- Integreer de ontwikkelingsprojecten van Thurn & Taxis (Extensa) met ons fietsplan (fietsenstallingproject, fietsonderhoud)
- Huur een "Bike Coordinator" in

STRATEGISCHE AS 4 : VERBETER DE GEBRUIKS- GRAAD VAN DE VOERTUIGEN

- Integreer wagenparkbeheerssoftware op alle voertuigen
  - Hulp bij het analyseren van het daadwerkelijke gebruik van voertuigen
  - Hulp bij boekhoudkundige inventaris
  - Hulp bij het lokaliseren van het voertuig
  - Assistentie bij het beheer van het benzineverbruik (live-indicator van verbruik en kilometerstand)
  - Hulp bij de analyse van voertuigstromen (cartografische info)

STRATEGISCHE AS 5 : VERKORTING WACHTTIJDEN BIJ HERSTELLING VAN EEN VOERTUIG / FIETS

- Zorg voor meer gestructureerd onderhoud / herstellingen aan voertuigen

Alle maatregelen gaan gepaard met acties op het gebied van communicatie en bewustwording.

VERPLAATSINGEN

Verplaatsingen van leveranciers en onderaannemers

a) Milieueffecten van de verplaatsingen van leveranciers en onderaannemers

Hoewel de verplaatsingen van leveranciers en onderaannemers tot op heden nog maar weinig geanalyseerd werden, bracht de milieuanalyse niettemin aan het licht dat het hier om een significant aspect gaat. Nochtans onderneemt Leefmilieu Brussel al jaren een aantal initiatieven om het milieueffect van de verplaatsingen van leveranciers te verkleinen:

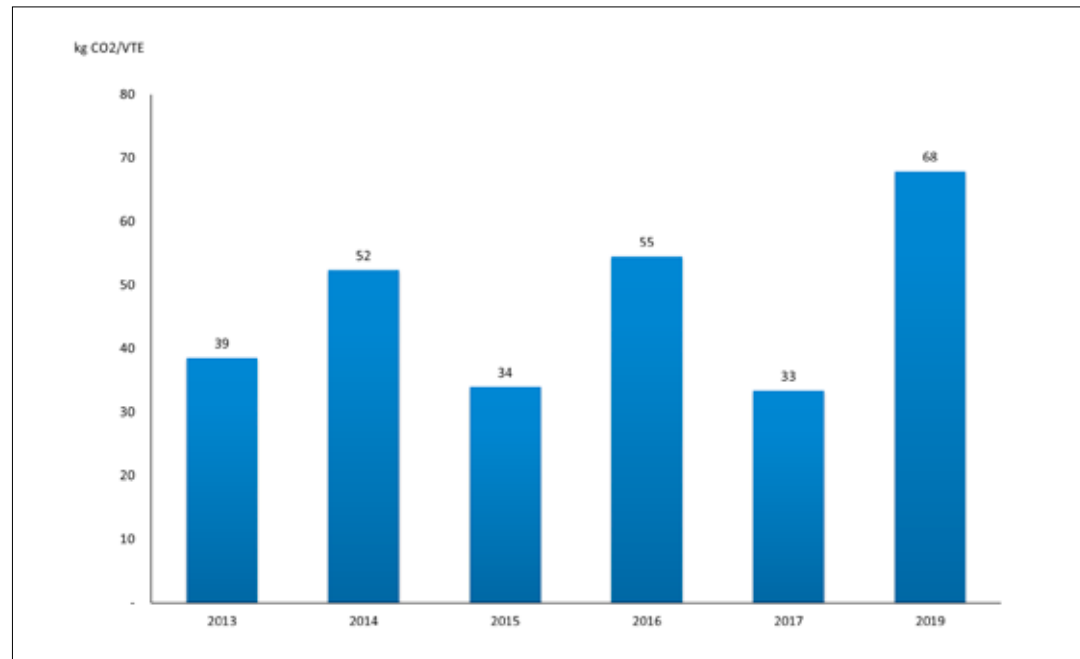
- fietskoeriers voor de koerierdiensten
- opname van milieuclausules die verband houden met de CO₂-uitstoot bij leveranciersverplaatsingen. Bv. opdrachten ophaling en afvalverwerking
- promoten van Brusselse ondernemingen bij onderhandelingsprocedures zonder bekendmaking

b) Doelstellingen mbt de verplaatsingen van leveranciers en onderaannemers

DOELSTELLING 3: HET MILIEUEFFECT VAN DE VERPLAATSINGEN VAN ONZE LEVERANCIERS EN ONDERAANNEMERS BEPERKEN

- De aanzet geven tot een denkoefening over het aspect van de leveranciersverplaatsingen binnen workshops die zich buigen over de “keuze criteria voor leveranciers” in het kader van overheidsopdrachten
- Goede praktijken bepalen, waarmee leveranciers aangespoord kunnen worden tot minder vervuilende verplaatsingen
- Een proefproject rond de levering van goederen ondernemen en de mogelijkheid tot extrapolatie evalueren

Leveranciersverplaatsingen¹³

In 2017 was de doelstelling een vermindering van 3% in kg CO₂e/FTE-uitstoot voor leveranciersverplaatsingen. In 2019 is die graad gestegen tot 68 kg CO₂e/FTE, wat een stijging betekent van 106%. Het doel werd dus niet gehaald.

De opgenomen gegevens zijn herzien op basis van wijzigingen in de methodologie voor het verzamelen van informatie met betrekking tot leveranciersverplaatsingen. De trends laten zien dat 2019 bijzonder

intensief was op het gebied van verplaatsingen, zelfs meer dan in 2014, het jaar van de verhuizing. Dit toont daarom de noodzaak aan om nauwkeuriger informatie te verkrijgen over wat deze resultaten vertegenwoordigen en daarom om een meer gedetailleerde analyse te verkrijgen van de leveranciers die het grootste effect hebben. Dit wordt in 2020 nader onderzocht.

(13) De gegevens zijn afkomstig van een extrapolatie op basis van informatie uit de boekhouding, aangezien een factuur het equivalent is van het vervoer voor verschillende soorten aankopen die waarschijnlijk verplaatsingen opleveren. Er wordt ook een extrapolatie uitgevoerd op het gewicht van een gemiddeld pakket.

(14) Type CityDepot

VERPLAATSINGEN

Verplaatsingen van bezoekers

a) Milieueffecten van de verplaatsingen van bezoekers

Sinds enkele jaren organiseert Leefmilieu Brussel ook acties om onze bezoekers ertoe aan te sporen het gebruik van de wagen te beperken:

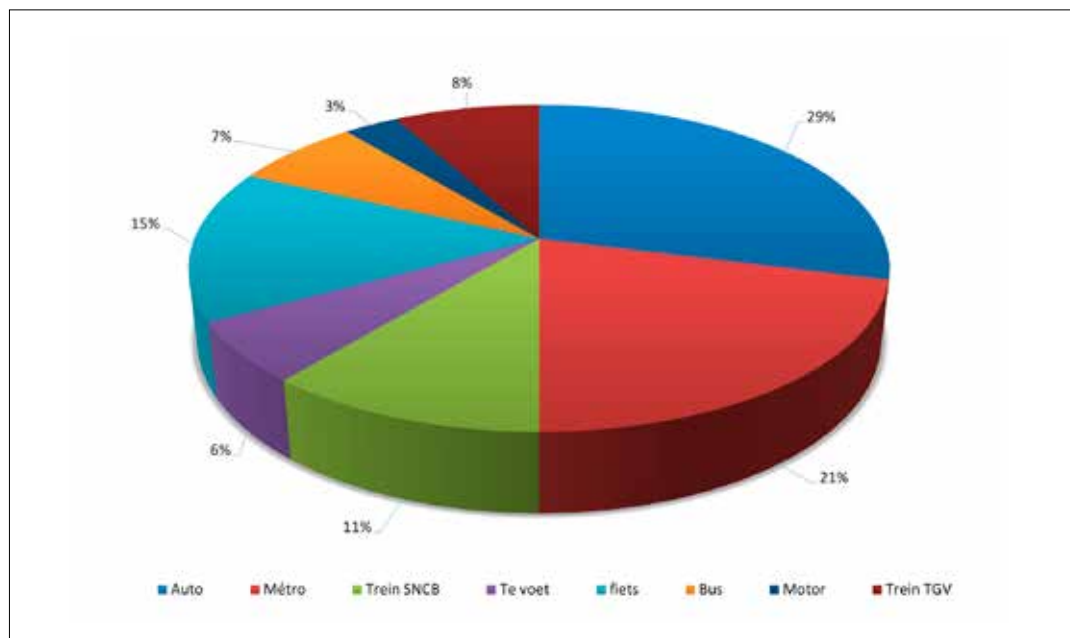
- Opname van het bereikbaarheidsplan in de elektronische handtekening
- Onlineplaatsing van een toegankelijkheidsplan dat speciaal bestemd is voor leveranciers, PBM's en VIP's
- Aanvraag bij de MIVB om de bereikbaarheid van de Thurn & Taxis-site te verbeteren
- Jaarlijkse enquête over verplaatsingswijzen onder de bezoekers die deelnemen aan BEL-evenementen

b) Doelstelling met betrekking tot de verplaatsingen van bezoekers

DOELSTELLING 4: ONZE BEZOEKERS ERTOE AANSPOREN OM VOOR ACTIEVE MOBILITEIT TE KIEZEN

- Een mobiliteitsenquête voor klanten van BEL realiseren
- Een lijst met eco-gedrag ontwikkelen (inclusief goede praktijken die de zachte mobiliteit aanmoedigen) en de toepassing ervan op BEL-klanten

Bezoekersverplaatsingen van de events in november 2019¹⁵

In 2017 was het streefcijfer een afname van het percentage autosolie met 3%. In 2019 is dit percentage gedaald tot 29%, wat neerkomt op een daling van 24%. De doelstelling is daarmee grotendeels behaald.

We merken op dat het modale aandeel autogebruik hoger is bij onze bezoekers dan bij onze medewerkers bij woon-werkverplaatsingen. Dit resultaat is niet verrassend, gezien het aantal ondernomen acties en het aantal investeringen dat intern wordt gedaan om actieve mobiliteit te bevorderen. Volgens het BVP-rapport van 2017 bedraagt het mo-

dale aandeel van de wagen echter 54,6% in de zone "Gemiddeld" (de zone waarin Leefmilieu Brussel zich bevindt) terwijl onze bezoekers in 2019 slechts in 29% van de gevallen hun wagen meenemen. In 2018 telde de methodologie de verplaatsingen van bezoekers die bij het onthaal aankwamen om onze agenten te bezoeken. In 2019 werd deze methodiek aangepast om de verplaatsingen van bezoekers van BEL-evenementen te tellen, die representatiever zijn voor alle verplaatsingen van bezoekers. In de toekomst zal deze berekeningsmethode worden gebruikt.

⁽¹⁵⁾ Deze resultaten zijn afkomstig van twee anonieme enquêtes die in november 2019 zijn uitgevoerd onder mensen die twee evenementen binnen BEL hebben bijgewoond..

ENERGIE

Energieverbruik

a) Milieueffecten in verband met het energieverbruik

Een passiefgebouw

Leefmilieu Brussel wil op energievak het goede voorbeeld geven. Om in die opzet te slagen, heeft ons bestuur zich van een performant gebouw voorzien. Zoals blijkt uit het prestatiebestek dat dankzij onze vele interne experts werd opgesteld, gelden de energiebesparingen als een sleutelement in het Thurn & Taxis-project.

Om dergelijke besparingen in de hand te werken, werd de vorm van het gebouw bestudeerd met als doel het zo compact mogelijk te maken. Met zijn oppervlakte van 16.500 m² behoort het gebouw nog tot één van de grootste passiefgebouwen van Europa.

Het gebouw in enkele cijfers

- Perimeter van het gebouw: 41,88 m breed x 71,4 m lang
- Hoogte van het gebouw: 30,8 m
- Totale oppervlakte van het gebouw: 18.357 m² inclusief de kelderverdieping
- Fotovoltaïsche panelen: 366 panelen verspreid over een oppervlakte van 700 m²
- Gebruikte hoeveelheid glas: 3200 m² (waarvan 36% voor de buitenschil van het gebouw)

700 m² aan fotovoltaïsche zonnepanelen

De fotovoltaïsche installatie telt niet minder dan 366 panelen. Deze zijn volledig naar het zuiden gericht met een variabele hellingshoek, aangezien ze op de gebo-

gen gevel, aan de voorzijde van het gebouw, bevestigd werden.

In 2019 droegen fotovoltaïsche panelen voor 8,39%¹⁶ bij aan het totale elektriciteitsverbruik van de kantoren van Leefmilieu Brussel, met een jaarlijkse productie van 92.185 kWh. Ter vergelijking: deze productie zou 45 gemiddelde Brusselse gezinnen van elektriciteit kunnen voorzien¹⁷.

Een optimale thermische isolatie

De isolatie van het gebouw is van primordiaal belang voor het comfort. In totaal werd er een oppervlakte van bijna 8 600 m² aan daken en muren geïsoleerd. De ondoorzichtige delen van de zijgevels bestaan uit metalen platen met 20 cm rotswol ertussen.

Verder werd het gebouw tevens geïsoleerd met behulp van dubbele beglazing ter hoogte van het dak (atrium) en driedubbele beglazing voor de ramen van de zijgevels.

Wat het thermische comfort betreft

Het gebouw werd ontworpen om in de zomer een natuurlijke ventilatie mogelijk te maken en in de winter een warmteuitwisseling. Voor de vloer werd er geopteerd voor betontegels om met een warmte- en koude-emissiesysteem te kunnen werken.

Zowel binnen als buiten het gebouw werden er verschillende sensoren geplaatst, waarmee voor een automatische temperatuurregeling gezorgd kan worden.

Om het gebouw te koelen, kan er gebruik gemaakt worden van een mechanisch ventilatiesysteem met energierugwinning dat milieuvriendelijker en gezonder is dan klassieke airconditioning. Indien nodig zal een koelinstallatie nog voor extra koeling kunnen zorgen. Aangezien

het gebouw voortdurend verlucht wordt, wordt er continu verse lucht verspreid.

Het atrium werd ten slotte voorzien van dubbele beglazing met verhoogde zonwering en een doek dat automatisch gesloten wordt bij intense zonnestraling of grote warmte.

Wat het lichtcomfort betreft

Alle werkposten genieten een natuurlijke lichtinval, hetzij via het atrium, hetzij via buitenramen.

Het atrium werd daarnaast specifiek ontworpen met het oog op de activering van een zonnescherming bij een zonnestraling vanaf 150 Watt/m².

Naast de store van het atrium kunnen er manueel ook microgeperforeerde stores geactiveerd worden ter hoogte van de kantoorammen.

Kunstmatige lichtbronnen met automatische en manuele controle zorgen voorts in elk seizoen voor een handhaving van het respectieve lichtcomfort.

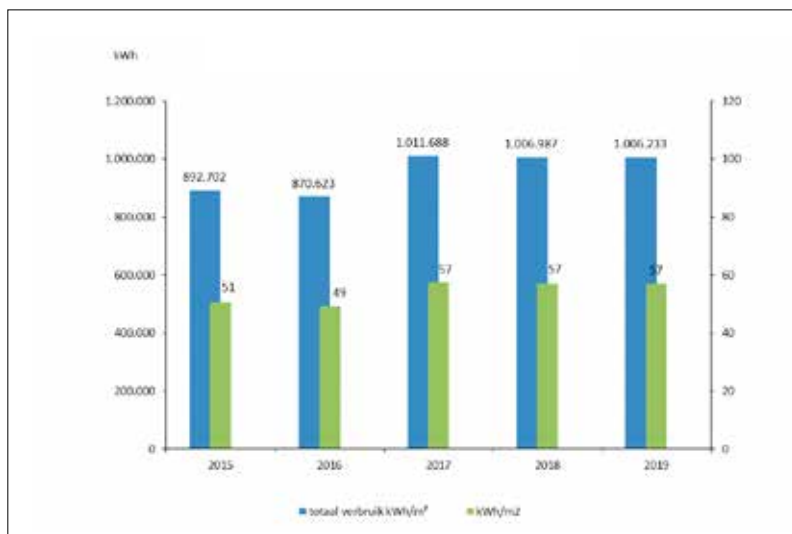

(16) Indicator aanbevolen door het [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)

(17) Het gemiddelde Brusselse huishouden verbruikt 2.036 kWh ([bron](#)).

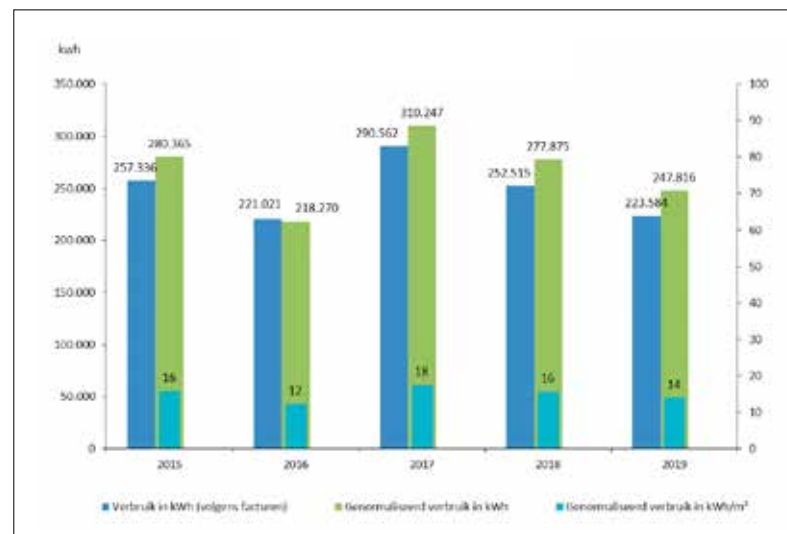
ENERGIE

Elektriciteitsverbruik

De reikwijdte van de gerapporteerde indicatoren is beperkt tot het elektriciteits- en gasverbruik op de hoofdzetel van Thurn & Taxis, zonder de eigen verbruikte fotovoltaïsche elektriciteitsproductie toe te voegen (zie hieronder). De volgens graaddagen genormaliseerde gasverbruikswaarden worden ook weergegeven, om jaar-tot-jaar vergelijking mogelijk te maken.

Gasverbruik

Voor gas daarentegen werd de doelstelling (-3%) grotendeels gehaald, met een daling van 20,12% gedurende de 3 jaar dat het EMS operationeel was. Het gasverbruik¹⁹ is in 2019 opnieuw aanzienlijk gedaald (-10,8%) ten opzichte van 2018, na een hervatting van de geothermische energie, als gevolg van de werkzaamheden voor het opknappen en beschermen van de waterputten tegen overstromingen.

b) Doelstelling in verband met het energieverbruik

DOELSTELLING 5: HET ENERGIEVERBRUIK VAN HET GEBOUW (ALLEEN KANTOOROPPERVLAKTEN) VERMINDEREN

- Draag bij tot de opstelling van een actieplan voor de

implementatie van de koolstofvrije strategie 2050 en hierover intern communiceren

- Zorg voor een optimale werking van het GTB (Ge-centraliseerd Technisch Beheer) en automatische overdracht van gegevens van de GTB naar de NR-Click Scan-applicatie (nu Silverlight) van Sibelga

- Volg regelmatig de geothermie op en streef naar de optimale werking ervan, in het bijzonder dankzij de studie die de ULiège-student in 2019 heeft uitgevoerd.

(18) et (19) Indicator aanbevolen door het [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid. 4, pagina 9)

WATER

Waterverbruik en waterwinning

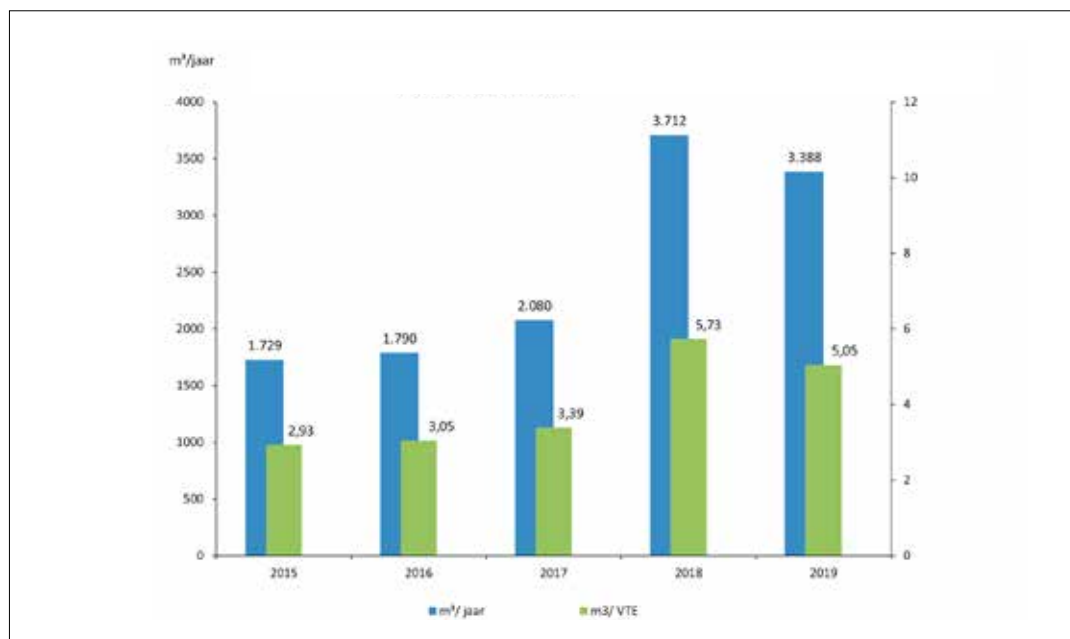
a) Milieueffecten van het waterverbruik en de waterwinning

De reikwijdte van de gerapporteerde indicatoren wordt beperkt enerzijds aan het verbruik van leidingwater op de Hoofdzetel van Thurn & Taxis, zonder het verbruik van gerecycled grijs water toe te voegen, noch dat van teruggewonnen regenwater op het dak, en anderzijds de hoeveelheden water die worden getrokken en opnieuw geïnjecteerd in de gevangen grondwaterlaag om de werking van geothermische energie te garanderen.

(20) Indicator aanbevolen door het sectorale referentiedocument (zie ook ibid. 4, pagina 9)

Waterverbruik

Het waterverbruik per voltijdsequivalent²⁰ is in 2019 met ongeveer 12% gedaald ten opzichte van 2018, maar we zijn nog ver verwijderd van de beste resultaten die aan het begin van de bezetting van het gebouw zijn behaald, en zelfs de resultaten van het eerste jaar van de cyclus (+49%), en de doelstelling (-3%) is dus nog lang niet bereikt. Het overmatig verbruik van water, dat sinds eind 2017 duidelijk is, kan alleen worden verminderd als de waterrecyclinginstallatie en het gebruik van regenwater weer in gebruik worden genomen, wat gepland is voor begin 2020. Bovendien is er in de zomer van 2019 een waterlek in het RestoBEL vaatwasmachine-systeem ontstaan, dat niet door de aanwezige magneetkleppen kon worden

gestopt, waardoor het automatische lekdetectiesysteem niet meer werkt. Pas tijdens de maandelijkse controle van de indexaflezing, en tijdens de validatie van de waterfactuur, werd het probleem aan het licht gebracht, en de precieze identificatie ervan vereiste een tweewekelijkse (ochtend en avond) visuele aflezing van de algemene watermeter, die aan het licht bracht dat het waterverbruik 's nachts verder ging (> 10m³/dag), naast de toename van het verbruik als gevolg van de storing van het grijswaterrecyclagestation en het regelsysteem dat het gebruik van regenwater mogelijk maakt. We hopen dat het terug in werking stellen van deze apparatuur in 2020 het waterverbruik zal verminderen tot het prestatieniveau van 2015-2016, of zelfs zal verbeteren.

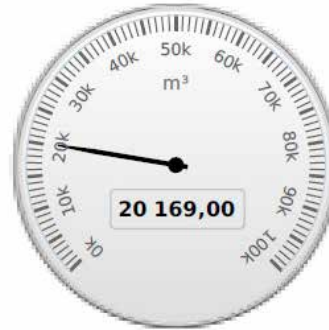
WATER

Waterwinning voor geothermie (warmtepomp)

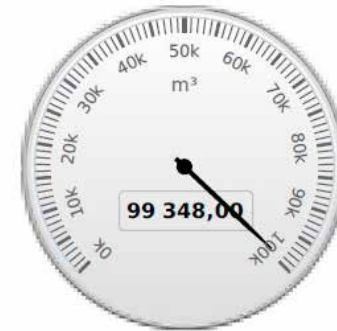
Om het gebouw te verwarmen of te koelen, halen pompen op 56 meter diep grondwater naar boven, hetzij via koudebronputten, hetzij via warmtebronputten.

Op jaarbasis werd in 2019 in totaal 119 517 m³ gepompt.

Volume gepompt aan de hete bron

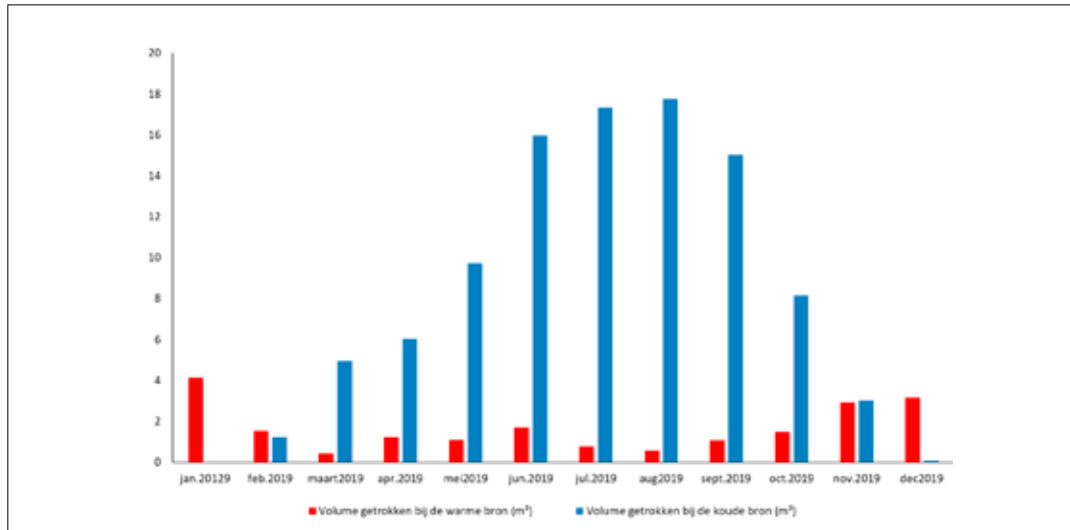

Volume gepompt uit de koude bron

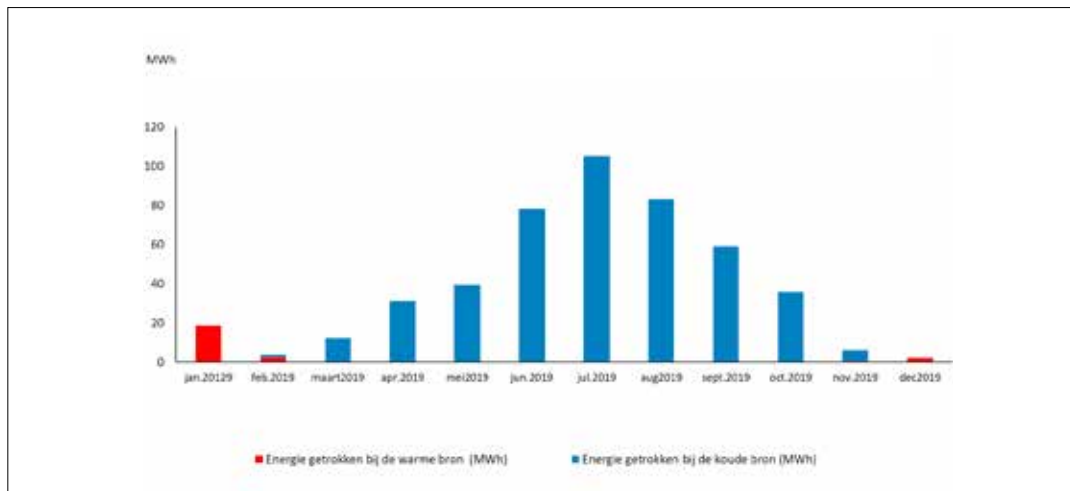

WATER

Maandelijks gepompte volumes (k = x1000 m³)

Maandelijks warmteproductie (in MWh in de grafiek)

Deze cijfers tonen aan dat het reeds in de periode 2015-2018 waargenomen onevenwicht tussen de volumes voor respectievelijk verwarming en koeling aanhoudt.

De putten in het stroomgebied zijn sinds begin 2019 beschermd tegen overstromingen. Het onderhoudsteam heeft echter nog geen resultaten behaald over een volledig jaar, zodat er conclusies kunnen worden getrokken op basis van een regelmatige en evenwichtige werking van het geothermische systeem. Het dataregistratiesysteem (PRIVA) heeft ook verschillende perioden van niet-werking meegeemaakt (161 dagen/365 dagen waarin de gegevens ontoegankelijk zijn).

b) Doelstelling in verband met het waterverbruik en de waterwinning

DOELSTELLING 6: DE NATUURLIJKE WATERRIJKDOMMEN BESCHERMEN

- Maak een gedetailleerde inventaris van de waterverbruiksposten in het gebouw en volg deze van nabij op
- Zet de nauwgezette opvolging van het geothermische systeem en het onttrekken van het water dat nodig is voor de werking ervan voort, gebruikmakend van de studie die de ULiège-student in 2019 heeft uitgevoerd
- Zorg voor een optimale werking van het grijswaterrecycling systeem en het maximaal benutten van regenwater
- Controleer de kalibratie van het debiet van alle gootsteenkransen

GRONDSTOFFEN EN DUURZAAMHEID VAN AANKOPEN

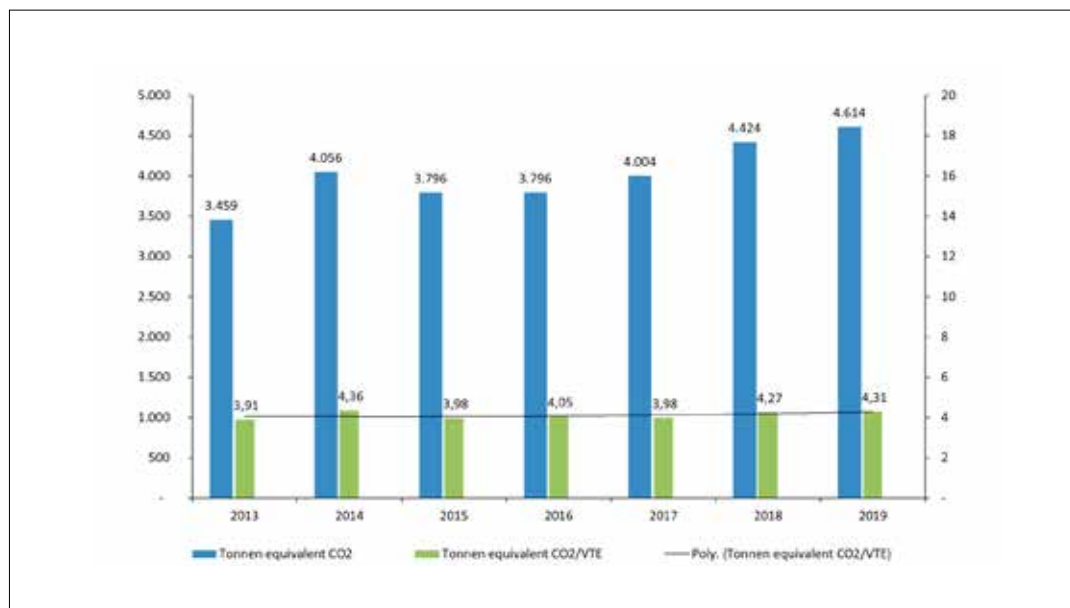
Gebruik van grondstoffen en duurzaamheid van aankopen

a) Gebruik van grondstoffen

Dankzij de opmaak van een Koolstofbalans® (scope 1, 2 en 3) sinds 2013 beschikt Leefmilieu Brussel over een gedetailleerder beeld van de milieueffecten van zijn aankopen van leveringen en onroerende goederen op het milieu. Aangezien de Koolstofbalans® per definitie volledig is, neemt deze o.a. de volgende zaken in aanmerking: aankopen van gering en sterk materiële diensten, informatica en kleine benodigdheden, gebouwen, voertuigen, meubilair, bouwplaats- en wetenschappelijk materiaal²¹.

Koolstof uitstoot · Benodigen & investeringen

22

In 2017 was de doelstelling een vermindering van 5% van de uitstoot van tonnen CO₂/VTE voor de aankoop van benodigdheden en investeringen. In 2019 is dit percentage gestegen tot 4,31 ton CO₂/VTE, vergeleken met 3,98 ton CO₂/VTE in 2018. Dit betekent een stijging van 8%. Het doel is dus niet bereikt.

Kapitaalontwikkelingen hebben een zeer groot effect op de koolstofbalans® in 2019 door de

kosten van het nieuwe laboratorium in de Massartuin en de ontwikkelingen in het kader van het Solarclick-project. Hoewel de zonnepanelen op de daken van derden worden geïnstalleerd, zijn ze eigendom van Leefmilieu Brussel. Hoewel ons koolstofbalans® sterk betrokken is bij dit project, kunnen we blij zijn dat het een grote bijdrage levert aan de verbetering van de koolstofbalans® van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

(21) Indicator aanbevolen door het [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)
(22) Gegevens in € ontvangen van de boekhouding worden omgezet in koolstofemissies met behulp van de ADEME-methode die de Bilan Carbone® berekent

GRONDSTOFFEN EN DUURZAAMHEID VAN AANKOPEN

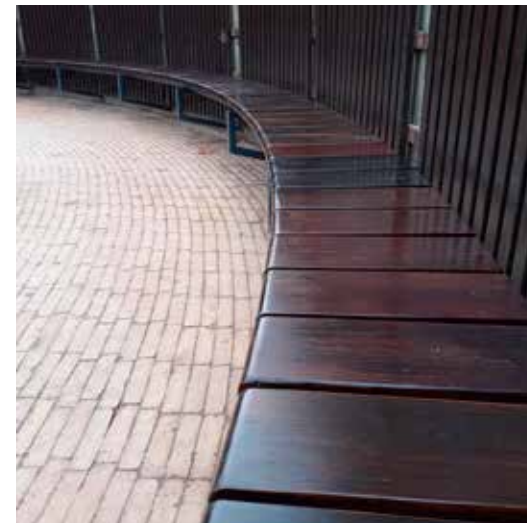
Aankoop van duurzame leveringen

Sinds zijn oprichting streeft Leefmilieu Brussel naar een verduurzaming van de interne aankopen. Er werden ter zake dan ook al diverse acties ondernomen:

- De oprichting in 2012 van een Aankoopcentrale voor duurzame kantoorbenodigdheden die openstaat voor alle gemeentelijke en gewestelijke besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De opdracht in kwestie is daarbij gebaseerd op een inventaris van 150 ecologische kantoorartikelen²³.
- De oprichting van een werkgroep 'Duurzame overheidsopdrachten'
- De opname van milieu- en sociale clausules in de bestekken van overheidsopdrachten.

Voorbeelden:

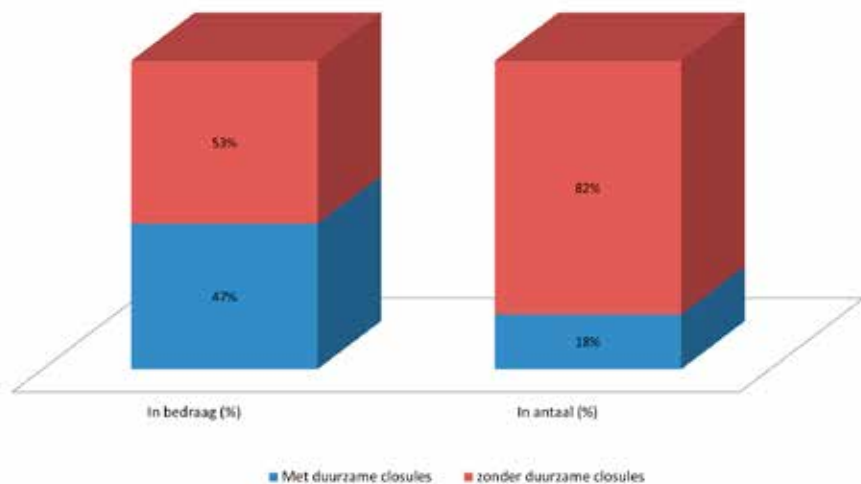
- renovatie van kantoormeubilair, huishoudtoestellen, meubilair
- gerecycleerd en gelabeld papier²⁴
- schoonmaak- en onderhoudsproducten met eco-label
- koffie en suiker afkomstig uit eerlijke handel
- duurzame traiteur en duurzaam restaurant
- ...

(23) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)
(24) Ibid.

GRONDSTOFFEN EN DUURZAAMHEID VAN AANKOPEN

Ingebrachte duurzame clausules - Overheidsopdrachten met verlenging - 2017-2018-2019

25

In 2017 was de doelstelling een toename van 5 % van het aantal en van 5% van het totale bedrag van duurzame aanbestedingen onder alle overheidsopdrachten met verlenging.

Terwijl in 2017 alleen de analyse van het lastenboek van de Algemene Aankoopdienst werd opgenomen, is de indicator in 2018 vollediger omdat de analyse is uitgebreid tot alle verlengbare overheidsopdrachten. Deze indicator is herzien na de oprichting van een interne werkgroep die tot taak heeft alle relevante contracten voor de opname van duurzame clausules te identificeren en de clausules te analyseren die in de kwalitatieve selectiecriteria,

de gunningscriteria en de technische clausules zijn opgenomen. Na een gedetailleerde analyse van alle bestekken werd een eerste evaluatie opgesteld met het oog op de vaststelling van nieuwe maatregelen om het aantal en de kwaliteit van de overheidsopdrachten van de instelling te verbeteren en de middelen om de opname van duurzame clausules in de contracten van de instelling te controleren.

De opvolgingsindicator is daarom herzien en vervangen door de volgende twee indicatoren:

- % van duurzame overheidsopdrachten met verlenging vergeleken met het aantal relevante opdrachten die in aanmerking komen voor de opna-

me van duurzame bepalingen

- % van het bedrag dat is bereikt door duurzame overheidscontracten met verlenging vergeleken met het totale bedrag van de relevante opdrachten die in aanmerking komen voor de opname van duurzame bepalingen

Een nieuwe manier om via geautomatiseerde wijze het percentage opdrachten met duurzame clausules te berekenen wordt ontwikkeld en zal tegen eind 2020 operationeel zijn. Dit zal het gemakkelijker maken om de evolutie van de laatste 3 jaar inzake de opname van duurzame clausules in de bestekken te bepalen.

(25) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)

GRONDSTOFFEN EN DUURZAAMHEID VAN AANKOPEN

Ecoconstructie van het gebouw

De materialen waaruit ons gebouw is opgebouwd, zijn grotendeels van lokale herkomst. Ze werden vervaardigd op Belgisch grondgebied op basis van een plaatselijke grondstof. De niet in België te vinden producten zijn dan weer afkomstig van onze buurlanden.

Verder werd ook telkens de voorkeur gegeven aan producten met een milieukeur:

- Verven: Europees Ecolabel, Blauer Engel, Natureplus, Milieukeur, NF Environnement
- Isolatiematerialen: Natureplus
- Vloerbedekkingen: Natureplus, Europees Ecolabel, GUT
- Hout: PEFC, FSC

b) Doelstelling in verband met het gebruik van grondstoffen en duurzaamheid van aankopen

DOELSTELLINGEN 7 EN 8 : ONS VERBRUIK VAN GRONDSTOFFEN BEPERKEN EN DE DOOR LEEFMILIEU BRUSSEL VERRICHTTE AANKOPEN DUURZAMER MAKEN²⁶

- Stel een strategie voor duurzame overheidsopdrachten op
- Versterk de monitoring- en bewustmakingsrol van de afdeling Overheidsopdrachten inzake de opname van duurzame clausules in overheidsopdrachten
- Verbeter de rapportage over milieuclausules
- Controleer de naleving van duurzame criteria in onze overheidsopdrachten via interne eco-audits
- Creëer een procedure waardoor technische beheerders over de juiste voorgestelde input kunnen beschikken, herzien of gevalideerd door onze interne experts
- Schrijf een leverancierscharter in samenwerking met het departement economie in transitie
- Creëer een netwerk van "duurzame managers"
- Implementeer de circulaire duurzame inkopen
- *Brainstorm* en creëer de bundeling en uitwisseling van informatie en goede praktijken binnen de verschillende betrokken interne departementen
- Voer benchmarking uit en verbeter onze toegevoegde waarde op het gebied van duurzame inkopen
- Train, informeer en communiceer over de uitgevoerde acties en projecten

(26) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)

AFVAL

Andere, niet-significante gevolgen die verband houden met onze activiteiten

Afvalproductie

a) Milieueffecten van de afvalproductie

Al vele jaren buigt Leefmilieu Brussel zich intern over het thema afval. Op al onze vestigingen werden er ter zake dan ook al verschillende acties ondernomen.

Preventie

- De recuperatie van langs één kant bedrukt papier met het oog op hergebruik
- De invoering van een intern systeem voor het composteren van organisch afval
- De aankoop van multifunctionele toestellen die een rationeler papiergebruik mogelijk maken
- Het niet langer uitgeven van papieren versies van de personeelmagazines 'In 't Kort' en 'Op het terrein'
- De vervanging van de koffiezetapparaten met het oog op minder verspilling en nodeloze verpakkingen
- De dematerialisering van de diverse werkprocessen door de invoering van een ECM ('Enterprise Content Management')²⁷
- Het gebruik van kopjes aan de koffiezetapparaten en van glazen aan de waterfonteinen²⁸
- In 2019, de creatie van een werk in de Koningstuin in Elsene gemaakt van gerecycleerde latten van de ontmanteling van houten banken uit andere parken.

«De hele structuur is vernieuwd door onze lasser. De afronding van dit werk was niet eenvoudig te realiseren. De oude latten werden door de timmerlieden bewerkt, op maat gezaagd, vervolgens met een schaafmachine, een houtfrees, een schuurmachine gepasseerd en opnieuw geverfd. De kers op de taart, zelfs de schroeven zijn uit een ander werk gehaald! Goed gedaan voor de werkplaatsteams: timmerlieden, lassers en schilders »

Mehdi Meftah,

hoofd van de werkplaatsen van Woluwe

Naleving van de wetgeving

- Het bijhouden van een register van gevaarlijke afvalstoffen
- De opvolging van bepaalde indicatoren met betrekking tot de productie van gevaarlijk en niet gevaarlijk afval
- De invoering van een procedure voor het beheer van gevaarlijke afvalstoffen
- De wegvoering van afval naar gecontroleerde en erkende circuits

Communicatie & sensibilisering

- De opname van strikte richtlijnen voor afvalbeheer voor schoonmaakbedrijven
- De mededeling van voor het personeel bestemde sorteerinstructies
- De organisatie van de Europese Week van de Afvalvermindering elk jaar in november

De editie van 2019 stond onder het symbool van Zero Waste.

- Conferentie over interne en externe zero waste-initiatieven
- Delen van interne knowhow met de workshop "Bee's wraps"²⁹
- Geïmproviseerde ambulante interventies door de AIB (Afval Intimidatie Brigade)
- Op het terrein werd de vertoning van de film 'The Clean Bin Project' gevolgd door een debat met de 60 en 70 agenten die deelnamen

(27) (26) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)

(28) Ibid.

(29) Herbruikbare lunchverpakkingen gemaakt van gerecycleerde stof en bijenwas.

AFVAL

Sortering

Hieronder vindt u de lijst van de verschillende soorten afval die bij Leefmilieu Brussel gesorteerd worden⁽³⁰⁾ :

- Papier en karton
- PMD
- Glas
- Organisch afval
- Kurken stoppen
- Schrijfwaren
- Allerhande batterijen
- Inktpatronen & toners
- Frituuroliën
- Ontladingslampen
- Verpakking van gevaarlijke producten
- Elektrische en elektronische apparatuur
- Hout
- Metaalafval
- Piepschuim
- Soepele plastic folie

Metten is Weten !

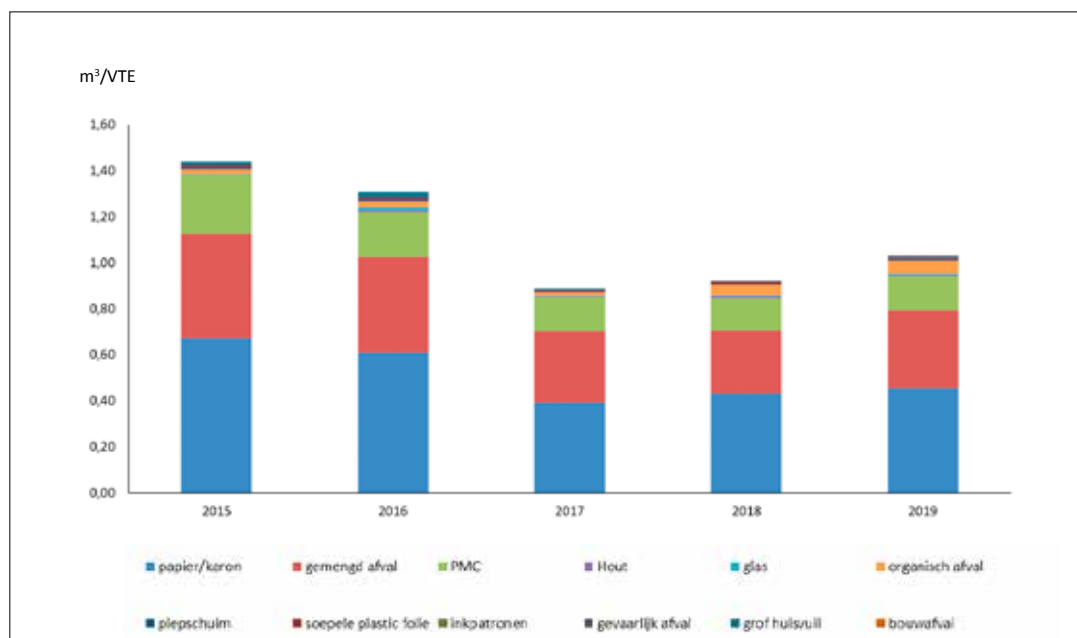
Sinds 2014 worden de verwerking en de inzameling van afvalstoffen gefactureerd in functie van het volume en niet langer forfaitair. Deze evolutie heeft het voordeel dat we niet alleen kunnen beschikken over nauwkeurige indicatoren, maar ook dat we onze afvalproductie⁽³¹⁾ van maand tot maand van nabij kunnen opvolgen. Zo weten we hoeveel afval er per maand en per jaar wordt geproduceerd.

(30) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)
(31) Ibid.

AFVAL

Afvalproductie³²

	2015	2016	2017	2018	2019
Papier/karton	398	357	242	281	300
Gemengd afval	267	244	191	177	223
PMD	150	116	90	91	99
Hout		4	2	4	3
Glas	3,12	6,75	2,62	2,5	2,75
Organisch afval	11,76	15,36	7,62	30,71	37,20
Piepschuim	5	3	1	2	5
Soepele plastic folie	6	5	4	7	2
Inkpatronen	0,00	0,00	0,023	0,05	0,05
Grof huisvuil	7	11	3	1	3
Totaal m³	850,1	767,0	545,1	596,3	680,0
Totaal m³/etp.jaar	1,44	1,31	0,89	0,92	1,03
Recyclagepercentage	69%	68%	65%	70%	65%

(32) De gegevens zijn afkomstig van facturen en het register die zijn ontvangen van de dienstverleners van afvalbeheer.

AFVAL

Meerdere factoren kunnen deze resultaten verklaren:

- **Gemengd afval:** na een duidelijke daling in 2017 en 2018, zag 2019 een verdere toename van gemengd afval. In de maanden oktober en november waren er grotere evenementen met een extern publiek die deze stijging hadden kunnen genereren.
- **Papier-karton:** na de verhuizing werden er nog heel wat archieven geëlimineerd, waarna er voor deze productie in 2016 en 2017 een sterke daling werd opgetekend, omhoog dan in 2018 en 2019.
- **PMD:** betere vulling van de PMD-zakken door de schoonmaakkploeg die de instructie kreeg om de vuilnisbakken een keer per week leeg te maken (in plaats van 5 keer) voor dit type afval. Wat er vanwege de dienstverlener in rekening wordt gebracht voor dit type afval is een conversie tussen het aantal zakken en een bepaald volume aan afvalstoffen.

- **Keuken- en restaurantafval :** restaurantactiviteiten lijken exponentieel te groeien. Met uitzondering van 2017, toen het restaurant een deel van het jaar gesloten was, is het organisch afval meer dan verdrievoudigd sinds we in het gebouw aankwamen.
- **Piepschuim:** dit type afval werd maar weinig geproduceerd in 2016 en nog minder in 2017. Het gaat om een type afval dat heel sporadisch geproduceerd wordt in functie van het type verpakking van aangekochte producten. Het lijkt er echter op dat 2019 een zekere terugkeer heeft gezien in de productie van dit soort afval.

We kunnen dus besluiten dat de toename van de afvalproductie veroorzaakt per agent in 2018 wordt bevestigd in 2019. De belangrijkste oorzaak is de toename van de hoeveelheid gemengd afval, papier/karton, alsook organisch afval. Deze ontwikkelingen zullen de komende maanden moeten worden gevolgd.

b) Doelstellingen op het vlak van afvalbeheer

Hoewel de afvalproductie bij de milieuanalyse niet als significant aspect naar voren kwam, gaat het niettemin om een aspect dat intern altijd al het voorwerp heeft uitgemaakt van bijzondere maatregelen.

Het spreekt daarbij voor zich dat Leefmilieu Brussel vast van plan is om zijn inspanningen ter zake voort te zetten door:

- zijn personeel te blijven informeren over en te sensibiliseren rond afvalpreventie en -sortering, met name via de Europese Week van de Afvalvermindering
- het verbeteren van het sorteren van afval uit BEL-evenementen, het BEL-restaurant en personeel
- het opzetten van een afvalsorteer eiland voor scholen in het restaurant.

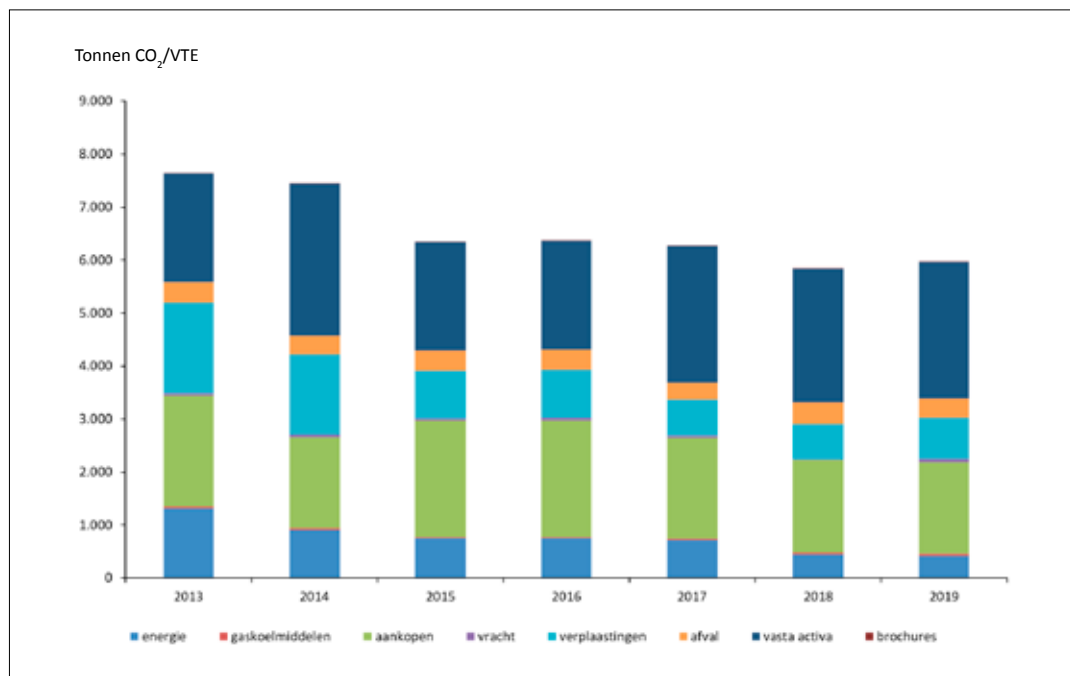

KOOLSTOFBALANS®

Sinds 2013 maakt Leefmilieu Brussel de Koolstofbalans®³³ (scope 1, 2 en 3) van zijn activiteiten op, inclusief die op externe vestigingen (gebouwen, investeringen, renovaties, ontwikkeling van nieuwe parken, voertuigen, afval, enz.). Bij deze oefening worden erg uiteenlopende gegevens in aanmerking genomen, zoals de verplaatsingen, de aankopen, het verwarmingsverbruik enz. (zie grafiek hieronder). Dankzij dit hulpmiddel kunnen we ons een algemeen beeld vormen van alles wat we in de lucht uitstoten, zij het in de vorm van koolstof of andere broeikasgassen.

(33) Indicator aanbevolen door het [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)
 (34) De gegevens worden berekend op basis van de ADEME-methode waardoor de Koolstofbalans® van onze instelling kan worden berekend.
 (35) Installatie van zonnepanelen op de daken van onze gebouwen, gewestelijke en gemeentelijke gebouwen, scholen, zwembaden.

CO₂-uitstoot gekoppeld aan onze activiteiten

34

De resultaten van de Koolstofbalans®, die sinds 2013 geleidelijk verminderde, zijn in 2019 licht gestegen door de toename van verplaatsingen, vaste activa en vracht:

- De ontwikkelingen met vaste activa hebben een zeer grote effect op de Koolstofbalans® in 2019 door de kosten van het nieuwe laboratorium in de Massartuin en de ontwikkelingen in het kader van het Solarclick-project³⁵. Hoewel de zonnepanelen op de daken van derden worden geïnstalleerd,

zijn ze eigendom van Leefmilieu Brussel. Hoewel onze Koolstofbalans® sterk betrokken is bij dit project, mogen we blij zijn dat het een grote bijdrage levert aan de verbetering van de Koolstofbalans® van het Brussels Gewest.

- Direct gerelateerd aan vaste activa en aankopen, is het vrachtvervoer ook toegenomen door de bovengenoemde ontwikkelingen voor het jaar 2019.

- De **verplaatsingen** zijn ook aanzienlijk toegenomen door een toename van de professionele verplaatsingen per vliegtuig en per spoor, maar ook het woon-werkverkeer lijkt meer uit de landelijke periferie en stedelijke buitenwijken te komen ten koste van het stadscentrum.

VISIE 2050 & BIODIVERSITEIT

Visie 2050

Eind 2017 lanceerde Leefmilieu Brussel een reflectieproces over zijn positionering in het licht van de toekomstige uitdagingen van zijn beleid, met betrekking tot de overgang naar een koolstofarme samenleving.

Thematische denktanks kwamen bijeen om de best mogelijke toekomst vast te stellen op het gebied van voedsel, mobiliteit, energie en groene ruimten tegen 2050. Een groep over governance dacht na over de beste middelen om dit beleid uit te voeren in relatie met de burgers en alle partners. Meer dan dertig externe deskundigen waren uitgenodigd voor colloquia en debatten die 's middags werden georganiseerd.

Door een langetermijnvisie te ontwikkelen, konden we een stap terug doen om na te denken over de huidige ontwikkelingen, standpunten te vergelijken, onze strategieën te voeden en de kansen op het behalen van onze projecten te optimaliseren.

Veel meer dan dat heeft het proces van "2050-visie" het mogelijk gemaakt om onze kennis en vaardigheden te delen, onze kennis en ervaringen te bundelen via een dynamiek van transversale uitwisseling en deze te verrijken met externe bijdragen. Het idee is dat iedereen zich kan uiten, betrokken kan raken, dingen kan leren en plezier kan hebben in een collectief proces. Door deel te nemen aan de reflectie konden medewerkers die dat wilden ook bijdragen aan het formuleren van oplossingen die voor hen zinvol waren, met het oog op integratie in strategische voorstellen voor de toekomst.

Een eerste concreet resultaat van de bespiegelingen over de visie voor 2050 was het voeden van het "Milieumemorandum Brussel" dat bedoeld was om een actieplan voor te stellen aan de politieke wereld vóór de laatste regionale verkiezingen (26 mei 2019).

Biodiversiteit

Gezien het gebrek aan groen beschikbaar op de administratieve zetel, wordt dit aspect niet meegenomen in de omgevingsanalyse omdat het niet van toepassing is op onze situatie.

HET BEL

Het BEL Onthaal evenementen

Ons administratief hoofdkantoor beschikt over een infrastructuur die meerdere keren per week geschikt is voor interne of externe evenementen. Hoewel deze activiteit niet alleen intern wordt beheerd, hebben BEL-managers een bepaalde actie om de milieueffect van hun activiteiten te verminderen.

Duurzame evenementen

BEL begeleidt vaak de keuze van evenementen op basis van milieucriteria. In de agenda wordt immers een bepaalde prioriteit gegeven aan evenementen met een duurzaam thema zoals: GoodFood Meetings, Duurzame Gebouwen Seminarie, Circulaire Economie Conferentie, zero waste events, etc.

Daarnaast laat BEL niet na om aan zijn stakeholders de wens te communiceren om de milieueffect te verminderen. De laatste moet dus een handvest ondertekenen met verschillende maatregelen³⁶ :

- Het terugwinnen door de organisatoren van het afval dat tijdens het evenement wordt gegenereerd
- Het gebruik van herbruikbare borden
- Het gebruik van glazen / retourneerbare flessen
- Reflectie op de duurzaamheid van levensmiddelen in welkomstpakketten

Daarnaast is de geleverde cateringservice gekozen op basis van duurzaamheidscriteria³⁷ zoals:

- Seizoensproducten
- Biologisch voedsel
- Mogelijkheid tot vegetarische en / of veganistische gerechten
- Vermijd het aanbieden van producten met een plastic verpakking voor eenmalig gebruik en zorg voor een fontein of herbruikbare glazen waterflessen

(36) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook Ibid.4, pagina 9)
(37) Ibid.

OPDRACHTEN VAN LEEFMILIEU BRUSSEL

Objectieven verbonden met de opdrachten van Leefmilieu Brussel

a) Effecten die verband houden met de opdrachten van Leefmilieu Brussel

De productie van het rapport over de Staat van het Leefmilieu

Sinds 3 jaar optimaliseert Leefmilieu Brussel zijn milieubeheer door het milieubeheersysteem toe te passen in overeenstemming met de Europese EMAS-verordening. Deze aanpak betreft activiteiten met directe effecten die worden uitgevoerd binnen de administratieve zetel op de vestiging van Thurn & Taxis, evenals activiteiten met indirecte effecten, waarvan de vierjaarlijkse opdracht van uitvoering van het **verslag van de Staat van het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

Om het leefmilieu effectief te beheren, moeten we eerst de bestaande situatie kennen en begrijpen: welke veranderingen zijn van invloed op onze omgeving? Welke druk wordt uitgeoefend op lucht, water, bodem, biodiversiteit... door onze productiewijzen, consumptie en reizen? Wat zijn de belangrijkste risico's voor onze gezondheid?

Het is deze analyse die de specialisten van Leefmilieu Brussel dagelijks uitvoeren. Over hun waarnemingen wordt regelmatig een Rapport over de Staat van het Leefmilieu opgesteld³⁸.

De goede praktijken (paragrafen 3.1 tot 3.11) beschre-

ven in [het sectorale referentiedocument](#) «betreffende de beste milieubeheerpraktijken, sectorale milieuprestatie-indicatoren en benchmarks voor topprestaties voor de overheidssector» waren het onderwerp van een gedetailleerde analyse door het departement dat belast is met de opstelling van het Verslag over de Staat van het gewestelijke Leefmilieu (VSL), en deze analyse toonde aan dat het Gewest de meeste ervan toepast in 11 milieudomeinen die aan deze praktijken onderworpen zijn, tenminste wanneer het domein of een deel ervan door Leefmilieu Brussel wordt beheerd. Dit bewijst de voortreffelijkheid van de inzet van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om het best mogelijke niveau van milieubeheer te bereiken, en van de politieke wil om de milieueffecten van het stadsleven tot een minimum te beperken.

De totstandkoming van dit verslag is een van de instrumenten die besluitvormers kunnen helpen bij het ontwikkelen van het te implementeren beleid. Deze informatie moet het ook mogelijk maken om de verschillende sociaaleconomische actoren en burgers bewust te maken van milieukwesties en zo de overgang naar productie- en consumptiemethoden die minder schadelijk zijn voor het milieu, zowel op lokaal als op mondiaal niveau, te ondersteunen.

Volg de link [hier](#) voor meer informatie over de resultaten van de Verslagen over de Staat van het Leefmilieu.

b) Objectieven verbonden met de opdrachten van Leefmilieu Brussel

OBJECTIEF 9 : HET VIERJAARLIJKS VERSLAG VAN DE STAAT VAN HET LEEFMILIEU OPSTELLEN

Leefmilieu Brussel zal zijn acties uitbreiden om de reikwijdte van zijn opdrachten te verbreden. De volgende acties zijn gehandhaafd in het actieplan 2020:

1. Verbeter de communicatie en zichtbaarheid van EMAS op gewestelijk niveau:

- Ontwikkel een communicatiestrategie
- Publiceer briefs over EMAS in Leefmilieu Brussel E-News
- Nodig geïnteresseerde partijen uit voor de nationale EMAS-bijeenkomst op 2 oktober 2020
- Informeer organisaties over de Europese EBAAE-prijs

2. Ontwikkel de volgende ecobeheerprojecten.

- Ontwikkel netwerken rond ecobeheer met naburige instellingen, gewestelijke of federale entiteiten)
- Speel een voortrekkersrol bij het experimenteren van een MBS gericht op een koolstofvrije strategie tegen 2050 binnen de grenzen van een gecontroleerd budget
- Uitwissel goede praktijken op het gebied van milieubeheer
- Werk samen bij de mede-organisatie van bewustmakingsevenementen
- Daag onze bewustmakingsmethoden uit om een ander publiek te bereiken in samenwerking met de Afdeling Informatie, Algemene Coördinatie, Circulaire Economie en Duurzame Stad

(38) Goede praktijk aanbevolen door [sectorale referentiedocument](#) (zie ook ibid.4, pagina 9)

ECOMANAGEMENT OP HET TERREIN

3. Implementeer het label « Eco-dynamisch onderneming » op de vestigingen van Woluwe en Stuyvenberg beheerd door Leefmilieu Brussel

De technische vestigingen van Woluwe in Oudergem en Tuinbouwers in Laken hebben hun milieuprestaties sinds 2002 voortdurend verbeterd. De prestaties zijn verbeterd door het behalen van het EDO-label, dat sindsdien om de 3 jaar wordt vernieuwd.

In 2018 - 2019 werd het EDO-label grondig herzien, wat de cyclus van het verkrijgen van het label onderbrak, maar niet de verbetering van het beheer van de milieueffecten van technische vestigingen.

In 2019 is met de voorbereiding van het dossier voor het verkrijgen van het EDO 2.0-label voor de technische vestiging van Laken gestart. Deze voorbereiding omvatte:

- een gedetailleerde verificatie van de wettelijke verplichtingen en verplichte goede praktijken voor het verkrijgen van het label;
- een inventaris van goede praktijken die worden gevraagd voor het verkrijgen van het label en die al bestaan;
- een analyse van de uitvoering van het vorige actieplan;
- het voorstel van een nieuw actieplan dat met name gebaseerd is op de gevraagde maar nog niet geïmplementeerde goede praktijken en de huidige stand van zaken van het respect van het milieu met betrekking tot de doelstellingen van Leefmilieu Brussel.

In 2020 zal het dossier voor het verkrijgen van het EDO-label voor de vestiging van Laken worden ingediend, waarvan de validatie binnen het jaar wordt verwacht, en zal de voorbereiding van het dossier voor het verkrijgen van het EDO-label voor de technische vestiging van Woluwe worden uitgevoerd. Deze ves-

tiging heeft de bijzonderheid dat het de technische werkplaatsen (mechanica, timmerwerk, schilderen en lassen) herbergt die beantwoorden aan de vele behoeften van Leefmilieu Brussel om zijn opdrachten van ontwikkeling en onderhoud van parken en tuinen uit te voeren.

De voorbereiding van het aanvraagdossier voor deze vestiging zal dus dezelfde stappen omvatten als voor het dossier voor de technische vestiging van Laken, met een dubbele focus: enerzijds op de klassieke activiteiten van een technische vestiging (administratieve activiteiten en diensten vereist voor parkonderhoud) en anderzijds op de beste praktijken die in elke werkplaats worden toegepast.

ONS MILIEUPROGRAMMA

Significant milieuaspect	Direct of indirect milieuaspect	Doelstelling	Opvolgingsindicator	Doel 2020 (referentiejaar 2017)
Mobiliteit	Direct	Een actieve mobiliteit bevorderen voor werkgerelateerde verplaatsingen	% autosolisme	-3%
	Direct	Een actieve mobiliteit bevorderen voor woon-werkverplaatsingen	% autosolisme	Behoud het % van autosolisme ³⁹
	Indirect	Milieueffecten beperken vd verplaatsingen leveranciers/onderaannemers	kg CO ₂ /VTE	-3%
	Indirect	Onze bezoekers aansporen tot actieve mobiliteit	% autosolisme	-3%
Energie	Direct	Het energieverbruik van het gebouw verminderen (alleen kantooroppervlakken)	kWh/m ²	-3%
Water	Direct	De natuurlijke waterrijkdommen vrijwaren (alleen kantooroppervlakken)	m ³ /VTE	-3%
Aankopen	Direct	De door Leefmilieu Brussel verrichte aankopen duurzamer maken	% van duurzame overheidsopdrachten met vernieuwing in aantal ⁴⁰	+ 5%
	Direct		% van duurzame overheidsopdrachten met vernieuwing in bedrag ⁴¹	+ 5%
	Direct	Ons verbruik van grondstoffen beperken	€/VTE	- 5%
Opdracht	Direct	Het vierjaarlijks Verslag over de Staat van het Leefmilieu opstellen	publicatie van het verslag 2015-2018	Herfst 2020

(39) Er werd besloten om het bereikte percentage (8,1%) in 2019 te handhaven, gezien de spontaan verkregen reductie: -13% autosolisme in vergelijking met 2018.

(40) Berekend met de relevante markten voor de opname van duurzame clausules

(41) idem

VERKLARING VAN DE MILIEU- VERIFICATEUR OVER DE VERIFICATIE- EN VALIDERINGS- WERKZAAMHEDEN

Datum van de eerstkomende milieuverklaring: januari 2022

VERKLARING VAN DE MILIEUVERIFICATEUR OVER DE VERIFICATIE- EN VALIDE- RINGSWERKZAAMHEDEN

Vinçotte N.V., EMAS-milieuverificateur met registratienummer BE-V-0016 geaccrediteerd met als reikwijdte 1, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20 (excl. 20.51), 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.2, 30.9, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 99 (NACE-code), verklaart dat hij heeft geverifieerd of de vestiging, zoals vermeld in de bijgewerkte milieuverklaring 2020 (resultaten 2019) van de organisatie Leefmilieu Brussel met registratienummer BE-VL-000022, voldoet aan alle eisen van Verordening (EG) nr. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS), zoals gewijzigd door Verordeningen (EU) nr. 2017/1505 en 2018/2026.

Betrokken vestiging: Thurn & Taxis, Havenlaan 86 C – 1000 Brussel

Met de ondertekening van deze verklaring verklaar ik dat:

- de verificatie en validering volledig overeenkomstig de voorschriften van Verordening (EG) nr. 1221/2009 zoals gewijzigd door Verordeningen (EU) nr. 2017/1505 en 2018/2026 zijn uitgevoerd;
- uit het resultaat van de verificatie en validering blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat niet aan de toepasselijke wettelijke milieuvoorschriften is voldaan;
- de gegevens en informatie van de bijgewerkte milieuverklaring 2020 (resultaten 2019) betrouwbaar, geloofwaardig en juist beeld geven van alle activiteiten van de organisatie die worden uitgevoerd in het kader van de milieuverklaring vermelde reikwijdte.

Dit document is niet gelijk aan een EMAS-registratie. EMAS-registratie kan alleen worden gedaan door een bevoegde instantie in de zin van Verordening (EG) nr. 1221/2009 zoals gewijzigd door Verordeningen (EU) nr. 2017/1505 en 2018/2026. Dit document wordt niet gebruikt als een zelfstandig stuk openbare communicatie.

Gedaan te Brussel op ...../.../202...

Eric Louys
Voorzitter van de certificatiecommissie

Nota

In overeenstemming met de Belgische samenwerkingsovereenkomst van 12/05/2017 heeft Leefmilieu Brussel ervoor gekozen om de registratieaanvraag voor zijn eigen organisatie bij het Departement Omgeving aangewezen als de bevoegde instantie voor het Vlaamse Gewest in te dienen.

Redactie en coördinatie: Channa Gourdin en Jean-François Doat

Leescomité: Yannic Delmotte, Els Debacker en Vera Martens

Fotografische crediten: Leefmilieu Brussel en Thinstock p 33
Wettelijk depot: D/5762/2020/09.

Verantwoordelijke uitgevers : F. Fontaine & B. Dewulf - Thurn & Taxis - Havenlaan 86C / 3000 - 1000 Brussel

INFO

02 775 75 75 · LEEFMILIEU.BRUSSELS

